

Aanbestedingsleidraad

ten behoeve van de
Nationale openbare aanbesteding
met betrekking tot

Inbreng van basenrijkdom, met name door bevoeiing met oppervlaktewater als herstelstrategie voor basenrijke venen

UPN-2022-004-LZ
TenderNed kenmerk 374396

ontwikkeling+beheer natuurkwaliteit

o+bn

Versie : Definitief
Datum : 25 augustus 2022

© Vereniging het Interprovinciaal Overleg, onderdeel BIJ12. Gehele of gedeeltelijke overneming, reproductie of openbaarmaking van de Aanbestedingsstukken, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande Schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende is verboden, behoudens de beperkingen bij de wet gesteld. Het verbod betreft ook gehele of gedeeltelijke bewerking.

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1	DE AANBESTEDING IN VOGELVLUCHT6
1.1	Inleiding..... 6
1.2	Keuze aanbestedingsprocedure..... 6
1.3	Digitaal aanbesteden via TenderNed 6
1.4	Contact tijdens de aanbestedingsprocedure 7
1.5	Leeswijzer 8
HOOFDSTUK 2	OVER DE OPDRACHT9
2.1	De Opdrachtgever..... 9
2.2	Aanleiding voor de aanbesteding..... 9
2.3	Doelstelling van de aanbesteding 9
2.4	Samenvoegen van Opdrachten en verdeling in percelen10
2.5	Aard van de Opdracht10
2.5.1	Probleemstelling onderzoek10
2.5.2	Beleidscontext.....12
2.5.3	Doel van het onderzoek.....13
2.5.4	Welke kennis is al voorhanden?.....13
2.5.5	Kennisvragen14
2.5.6	Aard van het onderzoek15
2.5.7	Gewenste eindproducten16
2.5.8	Indicatie planning en oplevering (tussen)producten en eindrapportage.....16
2.5.9	Literatuurlijst17
2.6	Omvang van de Opdracht18
2.7	Vorm en duur Overeenkomst.....18
HOOFDSTUK 3	PROCEDURELE ASPECTEN EN VOORSCHRIFTEN19
3.1	Algemene voorschriften voor de aanbesteding19
3.2	Communicatie, vertrouwelijkheid van gegevens en publiciteit..19
3.3	Voorschriften voor het stellen van vragen20
3.3.1	Het stellen van individuele vragen.....20
3.3.2	Klachtenregeling.....21
3.4	Voorschriften voor het indienen van een Inschrijving21
3.4.1	Inschrijven als Samenwerkingsverband (combinatie)23
3.4.2	Het doen van een beroep op een Derde.....24
3.4.3	Inschrijven met meerdere Ondernemers vanuit een holding25
3.4.4	Opmaak en indeling van de Inschrijving26
3.5	Openingsprocedure26
3.6	Gunningsbeslissing, Overeenkomst en rechtsbescherming26
HOOFDSTUK 4	TOETSING VAN DE INSCHRIJVING28
4.1	Stap 1: Toetsen of is voldaan aan de aanbestedingsvoorschriften 28
4.2	Stap 2: Toetsen of geen uitsluitingsgronden van toepassing zijn 28
4.3	Stap 3: Toetsen of aan de geschiktheidseisen is voldaan29
4.3.1	Financiële en economische draagkracht.....30
4.3.2	Technische en beroepsbekwaamheid.....30
4.3.3	Beroepsbevoegdheid31
HOOFDSTUK 5	BPKV: BEOORDELING VAN DE INSCHRIJVINGEN32
5.1	Gunningscriterium32
5.2	Beoordelingsprocedure32
5.3	Subgunningscriterium Kwaliteit.....34
5.3.1	Onderdeel A. Kwaliteit onderzoeksstrategie34
5.3.2	Onderdeel B. Kwaliteit uitvoeringsplan35
5.3.3	Onderdeel C. Kwaliteit team36
5.4	Subgunningscriterium Prijs36
CHECKLIST	38

DEFINITIES

In deze Aanbestedingsleidraad wordt een aantal begrippen met een beginhoofdletter gebruikt. Ook worden afkortingen gebruikt. Aan deze begrippen en afkortingen komt onderstaande betekenis toe.

Aanbestedende dienst

De Vereniging het Interprovinciaal Overleg, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 27261712, onderdeel BIJ12, uitvoeringsorganisatie van de gezamenlijke provincies (hierna ook genoemd: BIJ12)

Aanbestedingsleidraad

Het voorliggende Aanbestedingsstuk waarmee Ondernemers die aan de minimumeisen voldoen worden uitgenodigd een Inschrijving in te dienen.

Aanbestedingsstukken

Alle stukken die door de Aanbestedende dienst zijn opgesteld of vermeld ter omschrijving of bepaling van onderdelen van de aanbesteding of de procedure. Dit betreft niet-uitsluitend deze Aanbestedingsleidraad, de Bijlagen en de Nota('s) van inlichtingen.

Algemene inkoopvoorwaarden

Algemene inkoopvoorwaarden BIJ12 2018 voor leveringen en diensten.

Algemene voorwaarden voor onderzoek OBN 2020

Algemene voorwaarden voor het verrichten van onderzoek onderzoeksopdracht in het kader van het Kennisnetwerk Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN) 2020.

BPKV

Beste prijs-kwaliteitverhouding

Bijlagen

Aanhangsels behorende bij deze Aanbestedingsleidraad.

Derde

Ondernemer waarop Inschrijver een beroep doet om aan de geschiktheidseisen te voldoen en/of voor de uitvoering van de Opdracht.

Gunningsbeslissing

De keuze van de Aanbestedende dienst voor de Inschrijver(s) met wie hij de Overeenkomst waarop deze procedure betrekking heeft wil sluiten, waaronder mede wordt verstaan de keuze om geen Overeenkomst te sluiten.

Inschrijver

Ondernemer die een Inschrijving heeft ingediend, zelfstandig, als hoofdaannemer of in een Samenwerkingsverband (combinatie).

Inschrijving

Offerte uitgebracht door Inschrijver binnen de kaders van deze aanbesteding.

Nota van inlichtingen

Schriftelijke reactie van de Aanbestedende dienst op door Ondernemers tijdig en op de juiste wijze naar aanleiding van de Aanbestedingsstukken gestelde vragen. De Nota van Inlichtingen kan ook mededelingen en kleine wijzigingen bevatten vanuit de Aanbestedende dienst. Indien sprake is van de beantwoording van vragen in een elektronisch systeem, dan dient elke afzonderlijke beantwoording begrepen te worden als Nota van inlichtingen.

OBN

Het Programma Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN). Het OBN wordt gefinancierd door de twaalf provincies via BIJ12 en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Het Kennisnetwerk OBN heeft als doel de ontwikkeling, ontsluiting, verspreiding en benutting van kennis over natuurherstel en -beheer in de breedste zin ten behoeve van Natura 2000, PAS, leefgebieden-benadering, ontwikkeling van nieuwe natuur (het Nationaal Natuurnetwerk) en het cultuurlandschap.

Ondernemer

Een aannemer, leverancier of dienstverlener.

Opdracht

De leveringen en of diensten die door de winnende Inschrijver(s) conform de Overeenkomst uitgevoerd worden. De Opdracht is toegelicht in Hoofdstuk 2 van de Aanbestedingsleidraad en bijbehorende Bijlagen.

Opdrachtgever

De Aanbestedende dienst zal ten tijde van de uitvoering van de Overeenkomst als Opdrachtgever optreden.

Opdrachtnemer

De Inschrijver met wie Opdrachtgever de Overeenkomst heeft gesloten.

Overeenkomst

De wederkerige raamovereenkomst, dienstverleningsovereenkomst en/of overeenkomst tot leveringen op basis waarvan de Opdracht wordt uitgevoerd en op de totstandkoming waarvan deze aanbestedingsprocedure ziet.

Samenwerkingsverband (combinatie)

Een combinatie van Ondernemers in de hoedanigheid van Inschrijver welke afzonderlijk hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de Inschrijving en de uitvoering van de Opdracht.

Schriftelijk(e)

Elk uit woorden of cijfers bestaand geheel dat kan worden gelezen, gereproduceerd en vervolgens medegedeeld, daaronder begrepen met elektronische middelen overgebrachte of opgeslagen informatie.

TenderNed

Het elektronische systeem voor aanbestedingen als bedoeld in artikel 4.13 van de Aanbestedingswet 2012. Zie www.TenderNed.nl

VBNE

De VBNE is een samenwerkingsverband van bos- en natuurterreineigenaren. De samenwerking binnen de VBNE is gericht op het gebied van de professionele bedrijfsvoering van het bos- en natuurbeheer. Alle activiteiten die binnen, door, via en met de vereniging worden aangegaan zijn hierop gericht. De vereniging is daarmee een vorm van structurele samenwerking tussen partijen die betrokken zijn bij de professionele bedrijfsvoering en vormt daarmee een breed gedragen basis voor verdere samenwerking. Bij een professionele bedrijfsvoering van het bos- en natuurbeheer hoort kennisontwikkeling.

Hoofdstuk 1 De aanbesteding in vogelvlucht

1.1 Inleiding

Voor u ligt de Aanbestedingsleidraad behorende bij de Nationale openbare aanbesteding voor het sluiten van een Overeenkomst met één Opdrachtnemer.

De aankondiging van deze Opdracht is gepubliceerd op www.TenderNed.nl en in het Supplement op het Publicatieblad van de Europese Unie (T.E.D.). Alle Ondernemers die aan de minimumeisen voldoen worden van harte uitgenodigd een Inschrijving te doen, zelfstandig, in Samenwerkingsverband (combinatie) en eventueel door een beroep te doen op Derden.

In deze Aanbestedingsleidraad en bijbehorende Bijlagen worden de Opdracht, de aanbestedingsprocedure de eisen waaraan Inschrijvers en hun Inschrijvingen moeten voldoen en de wijze waarop de economisch meest voordelige Inschrijving wordt gekozen toegelicht.

1.2 Keuze aanbestedingsprocedure

Op deze aanbesteding is de Aanbestedingswet 2012 van toepassing. Omdat de zogenaamde Europese drempelbedragen voor decentrale overheden en leveringen en diensten (in 2022: € 215.000 excl. btw) **niet** wordt overschreden is er gekozen voor een nationale procedure. Daarbij bestaat in beginsel de keuze tussen twee procedures: een openbare of een zogenaamde niet-openbare procedure.

Gekozen is om deze Opdracht nationaal aan te besteden via een zogenaamde openbare aanbestedingsprocedure. Deze keuze is hoofdzakelijk gebaseerd op:

- omvang van de opdracht
- transactiekosten voor de Aanbestedende dienst en de Inschrijvers
- aantal potentiële Inschrijvers
- gewenst eindresultaat
- complexiteit van de opdracht
- type van de opdracht en het karakter van de markt

1.3 Digitaal aanbesteden via TenderNed

De gehele aanbesteding verloopt digitaal via TenderNed. Dit betekent onder meer dat:

- a) Alle Aanbestedingsstukken kosteloos en digitaal ter beschikking worden gesteld via TenderNed.
- b) Het stellen van vragen plaatsvindt via de vraag- en antwoordfunctie van TenderNed conform de in deze Aanbestedingsleidraad opgenomen planning en voorschriften.
- c) Inschrijvingen digitaal dienen te worden ingediend conform de in deze Aanbestedingsleidraad opgenomen planning en voorschriften.
- d) Ook alle verdere correspondentie vindt in beginsel plaats via de berichtenmodule van TenderNed.

Hierbij enkele tips met betrekking tot het gebruik van TenderNed:

- ✓ Om gebruik te kunnen maken van de functionaliteit van TenderNed is het noodzakelijk dat de onderneming juist geregistreerd is en binnen de organisatie-account voldoende personen een passend autorisatieniveau wordt toegekend, ook met het oog op vakantieperiodes, ziekte et cetera. Indien sprake is van een

samenwerkingsverband is het raadzaam dat alle deelnemers hierin afzonderlijk geregistreerd zijn.

- ✓ Gebruikers van Nederlandse ondernemingen kunnen alleen inloggen op TenderNed via eHerkenning. Zonder eHerkenning kunnen Ondernemers niet deelnemen aan deze aanbesteding. Schaf daarom tijdig een persoonsgebonden eHerkenningsmiddel met minimaal betrouwbaarheidsniveau 2 aan en koppel dit aan het TenderNed-account.
- ✓ Alleen als een Ondernemer in TenderNed op de groene knop "Houd mij op de hoogte van deze aanbesteding" heeft gedrukt, ontvangt deze bepaalde automatische berichten die bijvoorbeeld attenderen op het feit dat Aanbestedingsstukken zijn toegevoegd door de Aanbestedende dienst. Het sec downloaden van de Aanbestedingsstukken is hiervoor dus niet voldoende.
- ✓ Mede vanwege de beperkte bereikbaarheid van de helpdesk (tijdens kantooruren) wordt Ondernemers aangeraden tijdig te beginnen met de benodigde acties in TenderNed, in het bijzonder het stellen van vragen en het indienen van de Inschrijving.
- ✓ Ten tijde van het indienen van een Inschrijving dienen Ondernemers rekening te houden met het volgende: indien wordt gevraagd documenten te uploaden dienen deze geüpload te worden op de daarvoor bestemde plaats in TenderNed.
- ✓ Het beantwoorden van vragen en uploaden van documenten in TenderNed staat niet gelijk aan het indienen van een Inschrijving. Dit vereist een separate handeling die bevestigd wordt met een SMS-code.

Via www.TenderNed.nl/voor-ondernemingen/ondersteuning zijn tal van kennisbronnen te raadplegen. Indien Ondernemers technische problemen ervaren of vragen hebben over de werking van TenderNed, dan dient contact opgenomen te worden met de servicedesk van TenderNed zelf en niet met de Aanbestedende dienst. De servicedesk is bereikbaar op werkdagen van 08.30 tot 17.00 uur via 0800-TenderNed (0800-8363376) of servicedesk@TenderNed.nl.

1.4 Contact tijdens de aanbestedingsprocedure

Tot op het moment van de definitieve gunning is de heer Zhen Ma, inkoper BIJ12 voor Ondernemers het enige aanspreekpunt inzake deze aanbestedingsprocedure. Alle correspondentie vindt in beginsel dus plaats via TenderNed. Mocht dit om technische redenen niet mogelijk of contact anderszins daadwerkelijk noodzakelijk zijn, dan kunnen Ondernemers contact opnemen via inkoop@bij12.nl.

Planning (indicatief)

Binnen een aanbestedingsprocedure dienen Ondernemers op verschillende momenten tijdig acties te nemen. De Aanbestedende dienst streeft ernaar de volgende planning te realiseren. Zonder expliciet tegenbericht, in de vorm van een Nota van inlichtingen, dienen Ondernemers ervan hiervan uit te gaan.

Activiteit	Datum	Tijd (CET)
Publiceren aankondiging op TenderNed	25 augustus 2022	
Uiterste datum voor het stellen van vragen	19 september 2022	14:00 uur
Publicatie Nota van inlichtingen	3 oktober 2022	
Sluiting termijn voor het indienen van een Inschrijving	1 november 2022	14:00 uur
Mededeling Gunningsbeslissing, start bezwaartermijn	22 november 2022	
Definitieve gunning	13 december 2022	

Activiteit	Datum	Tijd (CET)
Ingangsdatum Overeenkomst	1 januari 2023	

1.5 Leeswijzer

Het vervolg van deze Aanbestedingsleidraad bestaat uit vier hoofdstukken, een checklist en verschillende Bijlagen:

- Hoofdstuk 2 gaat in op het doel van de aanbesteding en de aard, omvang en duur van de Opdracht en de context waarbinnen deze plaats vindt.
- Hoofdstuk 3 beschrijft de aanbestedingsvoorschriften en het procedureverloop.
- Hoofdstuk 4 beschrijft de minimumeisen waaraan Ondernemers moeten voldoen om een Inschrijving in te kunnen dienen in termen van uitsluitingsgronden, financieel-economische draagkracht, technische en beroepsbekwaamheid en beroepsbevoegdheid.
- Hoofdstuk 5 beschrijft de eisen waaraan de Inschrijving moet voldoen, de gunningscriteria en wijze waarop de Inschrijvingen worden beoordeeld.
- Checklist: geeft alle documenten beknopt weer die bij de Inschrijving moeten worden overlegd.

De volgende Bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van deze Aanbestedingsleidraad:

- Bijlage 1 Algemene voorwaarden voor onderzoek OBN 2020
- Bijlage 2 Algemene inkoopvoorwaarden BIJ12 2018
- Bijlage 3 Format Prijzenblad
- Bijlage 4 Model risicomatrix
- Bijlage 5 Format Kerncompetenties
- Bijlage 6 Beoordelingsmatrix
- Bijlage 7 Model Dienstenovereenkomst onderzoek OBN BIJ12
- Bijlage 8 Format OBN rapportage
- Bijlage 9 Toelichting OBN rapportage
- Bijlage 10 Uniform Europees Aanbestedingsdocument

Hoofdstuk 2 Over de Opdracht

Dit hoofdstuk omschrijft de Opdracht, de achtergrond van de aanbesteding, de doelstellingen die de Aanbestedende dienst nastreeft, de aard en omvang van de werkzaamheden en de belangrijkste kenmerken van de Overeenkomst op basis waarvan de Opdracht zal worden uitgevoerd.

OBN

Deze onderzoeksopdracht vindt plaats in het kader van het Programma Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN). Het OBN wordt gefinancierd door de twaalf provincies via BIJ12 en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Het Kennisnetwerk OBN heeft als doel de ontwikkeling, ontsluiting, verspreiding en benutting van kennis over natuurherstel en -beheer in de breedste zin ten behoeve van Natura 2000, PAS, leefgebieden-benadering, ontwikkeling van nieuwe natuur (het Nationaal Natuurnetwerk) en het cultuurlandschap.

De Vereniging van Bos-en Natuurterreineigenaren (VBNE) coördineert het OBN-kennisprogramma en voert dit uit. Zij ondersteunt BIJ12 bij de inhoudelijke voorbereiding van de aanbesteding en van de onderzoeksopdrachten. Ook ziet zij samen met BIJ12 toe op de juiste uitvoering en de begeleiding van de opdrachten.

2.1 De Opdrachtgever

Vanuit de Vereniging het Interprovinciaal Overleg (IPO), waar de samenwerkende provincies in zijn verenigd, is in 2014 de uitvoeringsorganisatie BIJ12 opgericht.

Waar het IPO zich richt op belangenbehartiging en beleidsontwikkeling, zet BIJ12 in op een excellente uitvoering, informatievoorziening en kennisontwikkeling. Door sommige specialistische taken op één plaats, door één team te laten uitvoeren, wordt efficiënter gewerkt. En daar hebben alle 12 provincies en hun ketenpartners profijt van.

BIJ12 is de uitvoeringsorganisatie voor de 12 provincies en brengt kennis en informatie bijeen over het landelijk gebied en de fysieke leefomgeving in Nederland. BIJ12 zorgt voor uniformiteit in informatievoorziening en de uitvoering van provinciale regelingen. BIJ12 ondersteunt provincies bij hun werk op het gebied van natuur en informatiesystemen.

2.2 Aanleiding voor de aanbesteding

Deze onderzoeksopdracht vindt plaats in het kader van het Programma Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN). Het OBN wordt gefinancierd door de 12 provincies via BIJ12 en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

De begeleiding van het onderzoek wordt na opdrachtverlening uitgevoerd door het Deskundigenteam Laagveen- en Zeekleilandschap van het kennisnetwerk OBN Natuurkennis. OBN Natuurkennis en het kennisprogramma wordt gecoördineerd door de VBNE: het samenwerkingsverband van bos- en natuurterreineigenaren dat is gericht op de professionele bedrijfsvoering van het bos- en natuurbeheer. Bij een professionele bedrijfsvoering van het bos- en natuurbeheer hoort kennisontwikkeling.

2.3 Doelstelling van de aanbesteding

Deze onderzoeksopdracht vindt plaats in het kader van het Programma Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN). Het Kennisnetwerk OBN heeft als doel de ontwikkeling, ontsluiting, verspreiding en benutting van kennis over natuurherstel en -beheer in de breedste zin ten behoeve van Natura 2000, PAS, leefgebieden-benadering, ontwikkeling van nieuwe natuur (het Nationaal Natuurnetwerk) en het cultuurlandschap.

De werkgebieden van het Kennisnetwerk kunnen als volgt worden beschreven:

- inrichting van nieuw verworven (landbouw)gronden (voorheen de EHS, nu het Nationaal Natuurnetwerk) naar bepaald (SNL-)natuurtypen; het kan hier gaan om enclaves, om verbindingen, bufferzones en dergelijke; het betreft inrichting, het ontwikkelingsbeheer en het instandhoudingsbeheer;
- bij Natura 2000 gaat het vooral over beheer en ontwikkeling gericht op realiseren van de (internationale) instandhoudingsdoelen en de daarvoor op te stellen herstelstrategieën, maatregelen-pakketten en beheerplannen;
- meer specifiek gaat het om de mitigatie van de effecten van stikstofdepositie door herstelmaatregelen zoals hydrologisch herstel of wegnemen van overtollige stikstof;
- het soortenbeleid richt zich op behoud of herstel van populaties van bedreigde en beschermde soorten en (waar nodig) bestrijding van invasieve exoten, hetzij door specifieke maatregelen, hetzij door inrichting en herstel van natuurgebieden. De te nemen maatregelen en de inpassing daarvan in het ecosysteembeheer is onderwerp in het nieuwe Kennisnetwerk;
- ontwikkeling en beheer van het cultuurlandschap betreft in belangrijke mate de effectiviteit van het particulier landschaps-, landgoed- en bosbeheer en van het agrarisch natuurbeheer.

De aard van het onderzoek dat door het OBN wordt uitgevoerd kenmerkt zich door probleemgestuurd, veelal langjarig en experimenteel onderzoek op veldschaal, gericht op de ontwikkeling en toetsing van innovatieve en praktijkgerichte maatregelen voor het herstel en beheer van natuurkwaliteit.

Deze doelstellingen zijn door de Aanbestedende dienst vertaald naar de afbakening van de Opdracht, de eisen die aan de uitvoering ervan gesteld worden, de eisen die aan Ondernemers worden gesteld om voor de Opdracht in aanmerking te komen en de wijze waarop de economisch meest voordelige Inschrijving wordt geselecteerd.

2.4 Samenvoegen van Opdrachten en verdeling in percelen

Naar het oordeel van de Aanbestedende dienst is bij deze Opdracht niet sprake van het samenvoegen van Opdrachten.

Binnen de Opdracht is geen onderscheid gemaakt in percelen.

De stappen die uitgevoerd dienen te worden in deze opdracht zijn nauw aan elkaar verbonden. Opdeling hiervan is inefficiënt en levert risico's op voor de kwaliteit van het eindresultaat, waardoor de opdracht niet opgedeeld is in percelen. De gehele opdracht dient door dezelfde specialisten uitgevoerd te worden.

2.5 Aard van de Opdracht

2.5.1 Probleemstelling onderzoek

Het beoogde onderzoek moet leiden tot concreet beheeradvies over wat voor een specifieke situatie de optimale wijze is voor inbrengen van bufferende stoffen als herstelmaatregel voor verzurende trilvenen (H7140A), veenmosrietlanden (H7140B) en dotterbloemhooilanden. Het beoogde onderzoek bestaat ten eerste uit een overkoepelende synthese van bestaande studies rondom inbreng van bufferende stoffen door middel van bevoeiing met oppervlaktewater. Voor het opstellen van een bewezen herstelstrategie kan het nodig zijn om bestaande kennislacunes voor deze techniek op te vullen met aanvullend veldonderzoek. Een belangrijk eindproduct is dat op basis van dit totale onderzoek een herstelstrategie voor inbrengen van bufferende stoffen voor basenrijke venen kan worden opgesteld.

Basenrijke verlandingsvegetaties, waaronder trilvenen (H7140A), behoren tot de Natura 2000 habitats met de hoogste biodiversiteit in Nederland. Deze vegetaties spelen een

sleutelrol in het laagveenlandschap, waarbij geldt dat als de condities in een bepaald gebied goed genoeg zijn voor basenrijke trilvenen ze meestal ook op orde zijn voor andere habitattypen in deze verlandingsreeks. De basenrijke verlandingsvegetaties staan echter sterk onder druk, waardoor de staat van instandhouding van basenrijke trilvenen zeer ongunstig is. Dit komt vooral door (a) verzuring van bestaande trilvenen wat mede versneld wordt door te hoge atmosferische N-depositie, (b) verzuring door onvoldoende contact met basenrijk grond- of oppervlaktewater en/of (c) eutrofiering door te hoge P-aanvoer via het oppervlakte- of grondwater. Ook is de ontwikkeling van nieuwe basenrijke trilvenen nog vrijwel nergens op gang gekomen, wat het des te urgenter maakt de bestaande trilvenen te herstellen en behouden.

In Nederland zijn er, evenals elders in Europa, gelukkig ook nog laagveengebieden waar goed ontwikkelde basenrijke verlandingsvegetaties als trilvenen met schorpioenmos, wel langdurig in stand blijven. Een belangrijke voorwaarde voor behoud en herstel van dergelijke vegetaties is een hoge basenrijkdom. Dit is vooral belangrijk omdat de meeste veenmossen niet tegen basenrijk condities kunnen, waardoor ze dan niet de kenmerkende basenminnende mossen als schorpioenmossen kunnen overwoekeren en niet zelf actief hun omgeving kunnen verzuren. Onder basenrijke condities wordt de overgang naar zuurdere stadia vertraagd of zelfs geheel tegengehouden.

Er zijn in de afgelopen jaren diverse onderzoeken uitgevoerd naar manieren om de basenrijkdom van verzurende verlandingsvegetaties te verhogen, waaronder bevoeien, bekalken, plaggen en/of begreppelen (o.a. van Diggelen et al. 2018; Kanters et al. 2022b). Het is voor de beheerder van groot belang om bij verzuring van trilvenen, veenmosrietlanden en dotterbloemhooilanden goed onderbouwd te kunnen besluiten welke beheermaatregel tegen verzuring in zijn/haar situatie het meest effectief is.

In de Nederlandse laagveengebieden lijkt incidentele bevoeiing van verzurende verlandingsvegetaties met nutriëntarm en basenrijk oppervlaktewater een veelbelovende herstelstrategie te zijn. Incidentele bevoeiing van trilvenen met oppervlaktewater kan op verschillende manieren worden bewerkstelligd. De afgelopen jaren zijn diverse technieken onderzocht/toegepast zoals bevoeien met oppervlaktewater via greppels (Koks et al. 2021; van Dijk et al. 2021), via pompjes en buizen (Aggenbach et al. 2020, 2021; Nijp et al. 2020, 2021) en verhoogd (flexibel) oppervlaktewater peilbeheer (Kanters et al. 2022a). Deze bevoeiingsonderzoeken vonden of vinden plaats in de Wieden, het Naardermeer, de Nieuwkoopse plassen, de Rottige Meente, de Oostelijke Binnenpolder Tienhoven en de Weerribben. Daarnaast is er eerder OBN-onderzoek uitgevoerd naar de voor- en nadelen van flexibel peil, waarin is geëxperimenteerd met inundatie in Wieden en Weerribben (Cusell et al. 2013; Mettrop et al. 2015). Deze onderzoeken zijn verschillend van karakter en schaal, maar kunnen met elkaar meer inzicht geven in de voor- en nadelen van bevoeiing als herstelmaatregel onder verschillende (abiotische) condities, en daarmee in wat wel en wat niet werkt. Ook kan het lopende OBN-onderzoek naar de kansrijkdom bij vernatting belangrijke aanvullende informatie opleveren over inundatie met oppervlaktewater in veengebieden met kalkrijke en ijzerrijke bodems (Possen et al. 2021). De meeste van deze onderzoeken zijn eind 2021 afgerond. Een overkoepelend overzicht ontbreekt echter nog, mede omdat verschillende onderzoeken nog lopen. De individuele onderzoeken hadden geen budget om dit overkoepelende overzicht te maken. Het is dus een goede timing om als eerste stap een overzicht van deze verschillende onderzoeken te gaan opstellen. Bij lopende onderzoeken worden de betrokken onderzoekers betrokken bij deze kennis synthese. Als er concrete vragen overblijven worden nieuwe onderzoeken in gebieden uitgevoerd.

Het kan namelijk zijn dat er nog steeds essentiële kennis ontbreekt om bevoeien met oppervlaktewater als essentiële maatregel op te nemen in een herstelstrategie. Met

name wat betreft de rol van kleine greppels om basenrijk water verder het trilveen in te krijgen, maar ook wat betreft bevoeiing in ijzerrijke gebieden. Greppels leiden in gebieden als de Wieden tot lokale inundatie en uitbreiding van basenrijk trilveen (Cusell et al. 2018), maar dit lijkt veel minder het geval te zijn in gebieden met een stabiel waterpeil zoals Het Hol. Daarnaast is er een risico dat greppels in perioden met neerslagwateroverschot fosfaatrijk water afvoeren naar het oppervlaktewater zoals mogelijk het geval is in de Oostelijke Binnepolder Tienhoven (Kanters et al. 2022a). Over bevoeiing in veengebieden met een ijzerrijke bodem is nog veel discussie. De ijzerrijkdom van de bodem is een belangrijke risicofactor, die bij hogere waterstanden kan leiden tot versterkte mobilisatie van fosfaat, hogere biomassaproductie en lagere biodiversiteit (Emsens et al. 2017; Kooijman et al. 2019). Toch zijn er bevoeide ijzerrijke venen, zoals de Meppelerdieplanden, waar het goed gaat en de habitatrichtlijnsoort Geel schorpioenmos zich zelfs uitbreidt (van Tweel et al. 2015). Een goed inzicht in de kansen en risico's van bevoeiing in dit soort gebieden is noodzakelijk om een goede herstelstrategie voor bevoeiing als beheersmaatregel op te stellen.

De eerste fase van dit onderzoek is het opstellen van de synthese van bestaande projecten en onderzoeken op het vlak van bevoeiing en andere wijzen om de basenhuishouding aan te reiken. Daar is geen vergunning of toestemming voor nodig.

Voor het eventuele veldwerk (na een besluit van DT Laagveen- en Zeekleilandschap) in de tweede fase is toestemming van terreinbeheerders nodig voor bemonstering. Er zal vermoedelijk geen experimenteel werk plaatsvinden, omdat aangesloten kan worden op lopende activiteiten in het veld.

2.5.2 *Beleidscontext*

Trilvenen (H7140A), veenmosrietlanden (H7140B) en dotterbloemhooilanden zijn erg gevoelig voor te hoge stikstofdepositie. Deze habitats zijn onder natuurlijke omstandigheden al gevoelig voor verzuring door neerslag en een hoge voedselrijkdom. Een te hoge stikstofdepositie geeft een versnelling van deze verzuring en eutrofiering en dat leidt tot verdwijnen van deze stikstof gevoelige Natura 2000 habitats. Een mitigerende maatregel is versterken van het bufferend vermogen van de bodems door verhogen van de basenrijkdom. Dit onderzoeksvoorstel integreert ten eerste de kennis omtrent inbreng van bufferende stoffen door middel van bevoeien. En geeft een beheersleutel op welke wijze het bufferend vermogen het beste versterkt kan worden door inbreng van bufferende stoffen door middel van:

- Bevoeien met basenrijke en nutriëntarm oppervlaktewater;
- Bekalken van percelen of oppervlaktewater;
- Plaggen;
- Aanleg van greppels.

Voor deze strategieën zijn al meerdere onderzoeken uitgevoerd. Dit onderzoeksvoorstel integreert deze en levert zo een herstelstrategie voor inbreng van bufferende stoffen van de genoemde habitattypen op. Eventuele kennislacunes worden onderzocht.

Het onderzoek is belangrijk voor de KRW, klimaat en biodiversiteits- en Natura 2000-doelen in laagveengebieden in het algemeen en voor basenrijke trilvenen (H7140A) en veenmosrietlanden (H7140B) in het bijzonder. In veen is en kan veel CO₂ worden opgeslagen. Basenrijke trilvenen zijn belangrijk voor de biodiversiteit, en het doel is behoud van bestaande goed ontwikkelde trilvenen, veenmosrietlanden en dotterbloemhooilanden en waar mogelijk uitbreiding van de oppervlakte door herstel van gedegradeerde restanten. Daarnaast behoort Geel schorpioenmos, een van de kenmerkende trilverenmossen, tot de habitatrichtlijnsoorten, die extra beschermd zijn. Verder hebben basenrijke trilvenen een belangrijke signaalfunctie. Als deze in een

bepaald gebied ontwikkeld en/of behouden kunnen worden, is dat een teken dat de hydrologie en de waterkwaliteit van het hele gebied in ieder geval lokaal op orde zijn. Als dat niet (meer) lukt, is er in het hele gebied een probleem en zijn regionale herstelmaatregelen noodzakelijk. Behoud en herstel van basenrijke trilvenen en veenmosrietlanden is ook van belang voor de stikstofproblematiek, omdat deze tot de stikstofgevoelige habitats behoren. Bevloeiing met fosfaatarm en basenrijk oppervlaktewater buffert de verzuring van de stikstofdepositie, en is in die zin vergelijkbaar met bekalken met steenmeel van bossen op droge zandgronden en verstuiving met kalkrijkzand in de duinen. Bij de gebiedsgerichte aanpak van de stikstofproblematiek bij Natura 2000-gebieden is de inbreng van bufferende stoffen bijvoorbeeld door middel van bevloeiing met geschikt oppervlaktewater een mooie aanvulling op de huidige strategieën van reductie van stikstofdepositie en robuust maken van het ecosysteem.

2.5.3 *Doel van het onderzoek*

Met het onderzoek wordt inzicht verkregen onder welke omstandigheden bevloeiing en/of andere maatregelen die bufferende stoffen inbrengen zinvol zijn om verzurende verlandingsvegetaties te behouden en herstellen. Voor het inbrengen van bufferende stoffen door middel van bevloeiing met oppervlaktewater is eerst een synthese noodzakelijk van diverse uitgevoerde technieken in verschillende gebieden, zodat inzicht wordt verkregen over de wijze waarop de bevloeiing het beste kan worden uitgevoerd. Belangrijke aspecten hierbij zijn:

- Onder welke omstandigheden is inbreng van bufferende stoffen door bevloeiing zinvol en onder welke condities kan dit beter via een andere techniek worden gedaan? Hierbij kunnen onder andere de volgende zaken een rol spelen: standplaatsfactoren zoals bodemkwaliteit (o.a. ijzerrijkdom, fosforrijkdom en ijzer/sulfaat verhouding van de bodem), kwel/wegzijging, oppervlaktewaterkwaliteit (o.a. gehalten van fosfor, stikstof, sulfaat, calcium en bicarbonaat) en het oppervlaktewaterpeil, maar ook praktische mogelijkheden in het veld (zo is het niet overal mogelijk om het oppervlaktewaterpeil aan te passen);
- De tijdsduur en frequentie van bevloeiing en andere maatregelen;
- Waarom is inbreng van bufferende stoffen soms wel succesvol en soms niet;
- De wijze van inbreng van bufferende stoffen door bijvoorbeeld opzetten van het oppervlaktewaterpeil, graven van greppels, etc. met behoud van een goede oppervlaktewaterkwaliteit.

2.5.4 *Welke kennis is al voorhanden?*

In principe kan inundatie met basenrijk water leiden tot behoud en herstel van basenrijke trilvenen. Uit eerder OBN-onderzoek in de Wieden en Weerribben kwam naar voren dat basenrijke trilvenen langdurig in stand kunnen blijven op plekken die regelmatig onder basenrijk maar schoon oppervlaktewater komen te staan. Uit deze studies bleek ook dat inundatie door tijdelijke experimentele verhoging van het waterpeil voor verhoging van de buffercapaciteit in de veenbodem kan zorgen, vooral als het water daadwerkelijk in de veenbodem kan infiltreren (Mettrop et al. 2015).

Hoewel het principe duidelijk is, is de precieze uitvoering van inundatie als herstelmaatregel een stuk lastiger. In vervolgstudies is geprobeerd de buffercapaciteit van de veenbodem te verhogen door middel van druppelirrigatie (Aggenbach et al. 2021). Dit bleek voor de bodem tot op zekere hoogte te werken, maar omdat de vegetatie zelf niet onder water kwam te staan, kon de veenmoslaag zich tegen de verwachting in verder uitbreiden. Om veenmossen terug te dringen ten gunste van basenrijke trilveenmossen als Rood schorpioenmos is waarschijnlijk volledige inundatie

nodig met calcium- en bicarbonaatrijk water (Vicherova et al. 2015; Koks et al. 2021). Dit heeft in de Rottige Meente (Koks et al, 2021) en de Oostelijke Binnenpolder Tienhoven (Kanters et al. 2022a) waarschijnlijk geleid tot lokale uitbreiding van Rood schorpioenmos. Het is echter niet duidelijk hoelang de inundatie zou moeten duren. Een week lijkt niet genoeg voor verandering in de vegetatie, maar de hele winter zoals in Tienhoven zou te veel kunnen zijn. Het is belangrijk om het waterschap te helpen bij diverse dilemma's zoals:

- Water vast houden voor droge perioden of geforceerd water aflaten omdat de trilvenen te lang onderwater staan;
- Verslechtering van de waterkwaliteit en achteruitgang van KRW waarden in het oppervlaktewater door de hogere peilen.

Meer inzicht in de inundatiedynamiek van begreppelde percelen in de Wieden kan helpen deze vraag op te lossen. Daarnaast is van belang dat het calcium- en bicarbonaatgehalte van het water hoog genoeg is, wat mogelijk de reden is dat het in de Nieuwkoopse plassen maar ten dele lukt om trilveenvegetaties te herstellen (van Dijk et al. 2021). Verder kan actieve bevoeiing met pompen leiden tot een (te) hoge flux aan calcium en bicarbonaat, maar ook aan sulfaat, ijzer en fosfaat, vooral als het water weglekt naar de omringende gebieden met een lager waterpeil (Aggenbach et al, 2020 en 2021). Daarnaast is een hoog ijzergehalte een risico vanwege de hoge fosfaatmobilisatie (Emsens et al. 2017), maar lijkt het toch mogelijk om ijzerrijke venen met de habitatrichtlijnsoort Geel schorpioenmos, zoals de Meppelderdieplanden, in stand te houden via inundatie van basenrijk en voedselarm oppervlaktewater. Mogelijk zijn basenrijke trilveenmossen tolerant voor het toxische ijzer zolang de pH hoog genoeg is (Vicherova et al. 2015).

Voor kennis omtrent inbrengen van bufferende stoffen via bekalken kan gebruik worden gemaakt van het net afgeronde OBN onderzoek (Kanters et al. 2022b).

2.5.5 Kennisvragen

Hoofdvraag 1:

Integreer de resultaten van de diverse praktijksituaties en uitgevoerde onderzoeken naar inundatie met diverse technieken, zoals verhogen oppervlaktewaterpeil, greppels, verlagen maaiveld door plagen, actieve bevoeiing met pompen en slangen en pomp etc. En houdt rekening met behalen van andere Natura2000 en KRW doelen in het oppervlaktewater en op het land.

Betrek minimaal de onderstaande gebieden bij de synthese van de diverse bevoeiingsonderzoeken:

Gebied	Referentie (zie paragraaf 2.5.9.)
Naardermeer	Nijp et al, 2020
Wieden	Mettrop et al, 2014 en 2015; Aggenbach et al, 2020 en 2021
Wieden en Weerribben	Cusell et al, 2013 en 2018
Weerribben	Nijp et al, 2021
Oostelijke Binnenpolder van Tienhoven	Kanters et al, 2022a
Rottige Meenthe	Koks et al, 2021
Nieuwkoopse plassen	Van Dijk et al, 2021
Meppelderdieplanden	Van Tweel et al, 2015

Deelvragen bij hoofdvraag 1:

1. Hoe hoog moet het bevoeiingswater komen te staan?

2. Is een hoger oppervlaktewaterpeil beter dan actieve bevoeiing? Houdt hierbij rekening met de KRW en N2000 doelen in de rest van het peilvak waarin je het oppervlaktewaterpeil wilt verhogen.
3. Wat is een effectieve manier van actieve bevoeiing? Denk aan bevoeien door middel van greppels, slangen, oppervlaktewaterpeil opzetten in geheel peilvak of op 1 perceel door aanleg van dijkjes.
4. Wat is een goede duur van de inundatie? Bij de beantwoording van deze vraag rekening houden met het dilemma van water vasthouden voor droge perioden, wegdrukken van kwel door de hoge oppervlaktewaterpeilen.
5. Hoe hoog moet het calcium en bicarbonaatgehalte in het bevoeiingswater zijn? Bij de beantwoording van deze vraag rekening houden met de standplaatsfactoren zoals bodemkwaliteit en (geo)hydrologische omstandigheden.
6. Waarom heeft bevoeien soms wel positief resultaat en soms niet? Betrek hierbij de diverse technieken en gebieden.
7. Hoeveel ijzer, sulfaat en fosfaat mag er door bevoeien binnenkomen?
8. Waarom gaat bevoeien met oppervlaktewater goed in de Meppelerdieplanden hoewel dit een ijzerrijk gebied is?
9. Wat zijn de effecten op de kwaliteit van het oppervlaktewater door verhoging van het oppervlakte waterpeil? Er is een risico op verhoging van fosfor, sulfaat en verlaging van calcium zoals is geconstateerd in de situatie van Oostelijke Binnenpolder van Tienhoven. Denk aan wegdrukken van kwel, reductie van ijzer-fosfaatcomplexen door de hoge oppervlaktewaterpeilen in veenbodems in de rest van het peilvak.

Hoofdvraag 2:

Wanneer en hoe kan inbreng van bufferende stoffen het beste worden toegepast als herstelmaatregel voor basenrijke trilvenen en dotterbloemhooilanden?

Deelvragen bij hoofdvraag 2:

1. Welke technieken met inbreng van bufferende stoffen zijn het meest geschikt om verzuring van trilvenen, veenmosrietlanden en dotterbloemhooilanden tegen te gaan? Denk aan diverse technieken van bevoeien, bekalken, afplaggen of begreppelen.
2. Bij welke standplaatsfactoren werkt welke techniek het beste? Denk bijvoorbeeld aan bevoeien, bekalken, afplaggen of begreppelen.
3. Formuleer, indien van toepassen, kennisleemten die beperkend zijn om een herstelstrategie te formuleren voor inbreng van bufferende stoffen.
4. Formuleer onderzoek om deze kennisleemten te beantwoorden en leg die ter besluitvorming voor aan het DT Laagveen- en Zeekleilandschap.
5. Na goedkeuring van DT Laagveen- en Zeekleilandschap voer dit onderzoek ter beantwoording van de kennisleemten uit.
6. Stel een leidraad en beslisboom op door middel van welke techniek (bevoeien, bekalken, plaggen, greppels, etc.) bufferende stoffen optimaal kunnen worden ingebracht in verzurende verlandingsvegetaties.

2.5.6 Aard van het onderzoek

Het onderzoek zal bestaan uit een synthese van de resultaten van bestaande praktijksituaties bij terreinbeheerders en waterschappen met inundatie en uitgevoerde onderzoeken naar inundatie met diverse technieken. In ieder geval dienen de bestaande experimenten met bevoeien in de Wieden, de Weerribben, de Rottige Meente, het Naardermeer, de Nieuwkoopse plassen en de Oostelijke Binnenpolder Tienhoven in het onderzoek te worden meegenomen.

Indien kennislacunes worden aangetroffen die noodzakelijk zijn om uit te zoeken voor het formuleren van een herstelmaatregel zal aan het DT Laagveen en Zeeklei een go/no-go besluit worden voorgelegd over uitvoering van een veldonderzoek om deze kennislacunes aan te vullen. Denk bijvoorbeeld aan openstaande kennislacunes over kleine greppels en succesvolle bevoeiing in ijzerrijke gebieden als de Meppelerdieplanden, effecten van hoger oppervlaktewaterpeil op de waterkwaliteit. Bij een go besluit van DT Laagveen- en Zeekleilandschap uitvoering van veldonderzoek.

Er kan samenwerking worden gezocht bij provincies, terreinbeheerders en waterbeheerders waar deze problematiek speelt. Tevens is het zinvol om contact te leggen met LNV in verband met het leveren van voldoende onderbouwing voor een herstelstrategie.

De doelgroepen waarvoor de resultaten interessant zijn:

- Terreinbeheerders zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de Landschappen en particuliere beheerders zoals stichting Gravingen;
- Waterschappen;
- Provincies;
- LNV;
- Onderzoeksbureaus.

2.5.7 *Gewenste eindproducten*

Als resultaten wordt beoogd een synthese van bestaande onderzoeken rondom bevoeien en een leidraad en beslisboom die voor beheerders en beleidsmakers aangeeft onder welke omstandigheden en hoe bufferende stoffen kunnen worden ingebracht op een specifieke locatie. Of dat beter door middel van een andere techniek bufferende stoffen kunnen worden ingebracht in verzurende verlandingsvegetaties.

De eindproducten zijn:

- Een eindrapport met onder andere een synthese van bestaande bevoeiingsexperimenten conform het aangeleverde format met concrete aanbevelingen voor bevoeiing als herstelmaatregel voor basenrijke venen als trilvenen (H7140A), veenmosrietlanden (H7140B) en dotterbloemhooilanden;
- Een gemotiveerde leidraad en beslisboom door middel van welke techniek (bevoeien, bekalken, plagen, greppels etc) bufferende stoffen optimaal worden ingebracht in verzurende verlandingsvegetaties;
- Een concepttekst voor de herstelstrategie bevoeiing met oppervlaktewater in basenrijke venen;
- Een artikel voor een Nederlandstalig vaktijdschrift zoals De Levende Natuur, Vakblad, H₂O, Landschap;
- Publicatie/foto's ten bate van de OBN-website www.natuurkennis.nl;
- Leveren van expertise voor een veldwerkplaats voor beheerders en/of beleidsmakers.

2.5.8 *Indicatie planning en oplevering (tussen)producten en eindrapportage*

Het onderzoeksproject heeft een doorlooptijd van twee jaar, omdat eventueel het aanvullende onderzoek naar de kennislacunes uitgevoerd moet worden.

Na 1 jaar dient er een oplevering van een tussenrapport met de synthese te zijn. Indien aanvullend veldonderzoek naar kennislacunes nodig is dan wordt een go/no-go beslissing aan het DT Laagveen- en Zeekleilandschap voorgelegd.

Het eindrapport dient uiterlijk 31 december 2024 in het bezit te zijn bij Opdrachtgever.

2.5.9 Literatuurlijst

- Aggenbach, C.J.S., Cirkel, D.G., Cusell, C., van Dijk, G., Kooijman, A.M. 2020. Onderzoek naar bevoeiing als beheermaatregel voor behoud en herstel van basenrijke trilvenen. Rapportnummer 2020/OBN241-LZ, VBNE, Driebergen.
- Aggenbach, C.J.S., Cirkel, D.G., Cusell, C., van Dijk, G., Kooijman, A.M. 2021. Trilveenvegetatie herstellen met oppervlaktewaterbevoeiing. De Levende Natuur, 122: 96-101.
- Cusell, C., Kooijman, A.M., Mettrop, I.S., Lamers, L.P.M. 2013. Natura 2000 kennislacunes in De Wieden & De Weerribben. Rapportnummer 2013/OBN171-LZ, Directie Agrokennis, Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Cusell, C., de Haan, B., Kooijman, G. van Dijk, G., van Diggelen, J., Kooijman, A.M. 2018. Roadmap voor herstel Weerribben-Wieden, Landschap, 2: 110-117.
- Emsens W.J., Aggenbach C.J.S., Smolders A.J.P., Zak D., van Diggelen, R. 2017. Restoration of endangered fen communities: the ambiguity of iron-phosphorus binding and phosphorus limitation. Journal of Applied Ecology, 54: 1755-1764
- Kanters, S., Koks, A.H.W., van Dijk, G., Kooijman, A.M., Cusell, C. 2022a. Onderzoek naar de effecten van een gewijzigd peilbeheer op de waterkwaliteit in de Oostelijke Binnepolder van Tienhoven. Rapportnummer 0000123502, Witteveen+Bos, Deventer.
- Kanters, S., Cusell, C., Teurlincx, S., Mathu, L., Ursem, M., de Senerpont Domis, L., Kooijman, A.M., 2022b. Evaluatie van bekalken in laagveengebieden: Mogelijke herstelmaatregel in trilvenen, blauwgraslanden, veenmosrietlanden en dotterbloemhooilanden. Kennisnetwerk OBN, Driebergen.
- Koks, A., van Dijk, G., Cusell, C., Kanters, A., Kooijman, A.M., Smolders, A., Molenaar, W., Hut, H. 2021. Trilveenherstel door terugkeer van inundatie met basenrijk oppervlaktewater. De Levende Natuur, 122: 102-106.
- Kooijman, A.M., Mettrop, I.S., Neijmeijer, T., Cusell, C., Hedenäs, L., Lamers, L.P.M. 2019. Re-assessment of phosphorus availability in fens with varying contents of iron and calcium. Plant and Soil, 447: 219-239.
- Mettrop, I.S., Kooijman, A.M., Lamers, L.P.M., Cusell C. (2014) Peilfluctuaties in het laagveenlandschap: relaties tussen hydrologie, ecosysteem-dynamiek en Natura 2000-habitattypen. Rapportnummer 2014/OBN201-LZ, Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Mettrop, I.S., Cusell, C., Kooijman, A.M., Lamers, L.P.M. 2015. Short-Term Summer Inundation as a Measure to Counteract Acidification in Rich Fens. PLoS ONE, 10: e0144006.
- Nijp, J., Stofberg, S., van Dijk, G., Cusell, C., Koks, A.H.W. 2020. Onderzoek naar bevoeiing als beheermaatregel voor behoud en herstel van basenrijke trilvenen. Experiment Naardermeer. Rapportnummer 2020.069, KWR Water Research Institute, Nieuwegein.
- Nijp, J., Aggenbach, C.J.S., van Dijk, G., Koks, A.H.W., Cusell, C., Kanters, S. 2021. Bevoeiing ter bevordering van trilveenvegetatie in de Weerribben. Rapportnummer 2021.093, KWR Water Research Institute, Nieuwegein.
- Possen, B.J.H.M., van der Weijden, B., van Dijk, J., de Mars, H., Wassen, M., van den Broek, T. 2021. Naar vernatting ten behoeve van natuurontwikkeling en -herstel binnen natura 2000 en natuurnetwerk Nederland: Sturende factoren en processen die de kansrijkdom bepalen. Rapportnummer 2021/OBN247-LZ, Kennisnetwerk OBN, Driebergen.
- van Dijk, G., Stofberg, S., Mandemakers, J., van Schie, M., Cusell, C., Kooijman, A.M., Smolders, F. 2021. Teloorgang én ontwikkeling van trilveen in de Nieuwkoopse plassen. De Levende Natuur, 122: 88-93.

- van Tweel, M., Bokeloh, D., Cusell, C., Kooijman, A.M., Martens, R., Mettrop, I.S., Neijmeijer, T, Sparrius, L. 2015. Ontwikkeling van geel schorpioenmos in de Meppelerdieplanden. De Levende Natuur, 116: 158-162.
- Vicherova, E., Hajeck, M., Hajek, T. 2015. Calcium intolerance of fen mosses: physiological evidence, effects of nutrient availability and successional drivers. Perspectives in Plant Ecology, Evolution and Systematics, 17: 347-359.

2.6 Omvang van de Opdracht

Voor het onderzoek is in totaal € 200.000,00 incl. btw (€ 165.289,25 excl. btw) beschikbaar, waarbij maximaal een derde gebruikt mag worden voor de synthese en ontwikkelen van een leidraad, en minimaal twee derde voor het aanvullende onderzoek naar de kennislacunes.

2.7 Vorm en duur Overeenkomst

Er is sprake van een dienstverleningsovereenkomst voor diensten met een initiële looptijd van maximaal 24 maanden. De Aanbestedende dienst heeft de mogelijkheid gedurende de gehele looptijd de Overeenkomsten tussentijds zonder opgaaf van redenen op te zeggen met inachtneming van een opzegtermijn van 2 maanden.

Hoofdstuk 3 Procedurele aspecten en voorschriften

In dit hoofdstuk worden de procedurele aspecten rondom de aanbesteding besproken en de aanbestedingsvoorschriften uiteengezet. Ondernemers dienen hieraan te voldoen. Indien dit niet het geval is kan de Aanbestedende dienst besluiten de Ondernemer uit te sluiten van deelname.

3.1 Algemene voorschriften voor de aanbesteding

1. De Aanbestedende dienst is niet verplicht de Opdracht te gunnen.
2. Door de Aanbestedende dienst worden op geen enkele wijze kosten vergoed die door Ondernemers gemaakt zijn of worden in relatie tot deze aanbestedingsprocedure. De Aanbestedende dienst heeft zonder meer de intentie de aanbestedingsprocedure succesvol af te ronden. Indien zich echter situaties voordoen die ertoe leiden dat besloten wordt het aanbestedingsproces geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of volledig, stop te zetten en/of de Opdracht niet te gunnen dan heeft de betrokken Ondernemer geen recht op een vergoeding van welke aard dan ook.
3. Op deze aanbesteding is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.
4. Een geschil tussen de bij de aanbesteding betrokkenen, daaronder begrepen een geschil dat slechts door een van de betrokkenen als zodanig wordt beschouwd, dat ontstaat naar aanleiding van deze aanbesteding wordt beslecht door de bevoegde rechter in het arrondissement Utrecht.

3.2 Communicatie, vertrouwelijkheid van gegevens en publiciteit

1. De Ondernemer mag de gegevens die de Aanbestedende dienst in verband met deze aanbesteding ter beschikking stelt alleen gebruiken voor het doel waarvoor ze zijn verstrekt: (mogelijke) deelname aan de aanbesteding.
2. De Ondernemer is gehouden de door de Aanbestedende dienst verstrekte gegevens vertrouwelijk te behandelen. Een Ondernemer zal deze verplichting eveneens opleggen aan de door hem in te schakelen Derden, bijvoorbeeld een adviesbureau dat Ondernemer begeleidt bij het doen van de Inschrijving of een Derde waar mogelijk een beroep op wordt gedaan. Vanzelfsprekend blijft deze geheimhouding ook na afloop van de aanbestedingsprocedure van kracht.
3. Publiciteit of reclame met betrekking tot, naar aanleiding van of onder verwijzing naar deze aanbesteding door of namens de Ondernemer, lopende of na afloop van de aanbestedingsprocedure, is slechts toegestaan na voorafgaande Schriftelijk toestemming van de Aanbestedende dienst.
4. Het is de Ondernemer niet toegestaan personen uit de organisatie van de Aanbestedende dienst in verband met deze aanbestedingsprocedure te benaderen, anders dan het contactpunt als beschreven in hoofdstuk 1, tenzij het gaat om het verkrijgen van referentie-opdrachten die door de Ondernemer binnen deze aanbestedingsprocedure gebruikt kunnen worden om zijn geschiktheid voor de Opdracht aan te tonen.
5. Mondelinge mededelingen, toezeggingen of afspraken mogen in het kader van deze aanbesteding niet worden gedaan en hebben geen rechtskracht. Dit geldt ook in het kader van tijdens een eventuele schouw c.q. voorlichtingsbijeenkomst

mondeling gestelde vragen, deze dienen alsnog Schriftelijk te worden gesteld en door de Aanbestedende dienst in een Nota van inlichtingen te zijn beantwoord alvorens sprake is van rechtskracht.

6. Alle gegevensuitwisseling, werkzaamheden en correspondentie tijdens de aanbestedingsprocedure en bij de uitvoering van de Opdracht zullen in de Nederlandse taal plaatsvinden, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald.

3.3 Voorschriften voor het stellen van vragen

De Aanbestedende dienst nodigt Ondernemers uit vragen te stellen, waaronder ook wordt begrepen het doen van tekstvoorstellen, plaatsen van opmerkingen et cetera. Hierbij dienen de volgende voorschriften in acht te worden genomen:

1. De Aanbestedingsstukken zijn met zorg vastgesteld. In geval van kennelijke of gepercipieerde fouten of omissies in de Aanbestedingsstukken, tegenstrijdigheden daaronder begrepen, zijn de Ondernemers gehouden de Aanbestedende dienst **uiterlijk voor de laatste sluitingsdatum voor het stellen van vragen zoals opgenomen in de planning** ter zake te waarschuwen dan wel om opheldering te vragen. Het moment van ontvangst van de vragen is maatgevend. Op vragen die na de termijn zijn ontvangen is de Aanbestedende dienst niet verplicht te antwoorden.
2. Indien een Ondernemer verzuimt de Aanbestedende dienst tijdig te waarschuwen voor kennelijke of gepercipieerde fouten of omissies in de Aanbestedingsstukken dan wel om opheldering te vragen, verwerkt hij zijn rechten dienaangaande en zijn de mogelijke gevolgen voor rekening en risico van de Ondernemer. In dat geval kan een Ondernemer op een later moment tijdens Of na de aanbesteding dus niet meer met succes klagen, zowel bij de Aanbestedende dienst als in rechte, over deze onderwerpen.
3. Vragen kunnen worden ingediend door de aanbesteding in TenderNed toe te voegen aan 'Mijn aanbestedingen' en vervolgens op het dashboard te klikken op 'Vragen en antwoorden' en vervolgens 'Stel een vraag'.
4. Teneinde een goede verwerking door de Aanbestedende dienst mogelijk te maken dient elke vraag separaat gesteld te worden, onder een duidelijke verwijzing naar het onderdeel van de Aanbestedingsstukken waar de vraag betrekking op heeft en zonder bedrijfsgegevens te noemen.
5. De Aanbestedende dienst zal de Schriftelijk gestelde vragen beantwoorden in één of meerdere Nota's van inlichtingen.

3.3.1 Het stellen van individuele vragen

1. Op grond van art. 2:53 lid 3 Aanbestedingswet 2012 hebben Ondernemers de mogelijkheid om vragen individueel te stellen indien openbaarmaking van deze informatie schade zou toebrengen aan de gerechtvaardigde economische belangen van de onderneming. Uitgangspunt is dat inlichtingen niet individueel verstrekt worden, tenzij de Ondernemer naar het oordeel van de Aanbestedende dienst daadwerkelijk heeft aangetoond dat sprake is van voornoemd belang. Indien een Ondernemer van deze mogelijkheid gebruik wenst te maken, dient hij de gronden hiervoor te motiveren in zijn vraag. Als motivering ontbreekt of deze naar het oordeel van de Aanbestedende dienst niet toereikend is zal de vraag worden afgewezen en desgewenst opnieuw moeten worden gesteld, als zijnde niet-individuele vraag.

2. De Aanbestedende dienst zal de Schriftelijk gestelde individuele vragen die naar haar oordeel individueel beantwoord kunnen worden, beantwoorden in een individuele Nota van inlichtingen.

3.3.2 **Klachtenregeling**

Klachten over deze aanbesteding dienen door Ondernemers in eerste instantie te worden geuit door het tijdig stellen van vragen. Indien de klacht in de Nota('s) van inlichtingen niet afdoende wordt behandeld, kan een klacht worden ingediend bij de provincie Utrecht. Voor de procedure bij eventuele klachten verwijst de Aanbestedende dienst u naar klachtenmeldpunt@provincie-utrecht.nl.

1. Het indienen van een klacht schort de aanbesteding niet per definitie op, dit ter beoordeling van de Aanbestedende dienst.

3.4 **Voorschriften voor het indienen van een Inschrijving**

1. Met het indienen van een Inschrijving stemt Inschrijver volledig en onvoorwaardelijk in met de in de Aanbestedingsstukken gestelde eisen en voorwaarden. Een Inschrijving onder voorwaarde is niet toegestaan en leidt tot uitsluiting.
2. De Inschrijving heeft een gestanddoeningstermijn van ten minste 50 dagen gerekend vanaf de sluitingsdatum voor het indienen van de Inschrijving. In het geval. Indien een kort geding aanhangig is gemaakt in het kader van deze aanbesteding eindigt de termijn van gestanddoening dertig dagen na uitspraak in kort geding
3. Varianten worden niet geaccepteerd
4. Een Ondernemer mag slechts éénmaal inschrijven, zelfstandig dan wel als deelnemer aan een Samenwerkingsverband (combinatie). Een maatschap wordt hierbij beschouwd als één Ondernemer. Hetzelfde geldt voor afzonderlijke werkmaatschappijen binnen een holding; binnen een holding is dus sprake van meerdere Ondernemers.

Een Derde mag wel als onderaannemer voor meerdere Inschrijvers tegelijk acteren met betrekking tot deze aanbesteding en Opdracht. Een Derde mag wel voor meerdere Inschrijvers garant staan indien het de geschiktheidseisen betreft rondom financiële en economische draagkracht in overeenstemming met art. 2:403 sub f BW.

5. Een Inschrijving anders ingediend dan via TenderNed wordt niet geaccepteerd.
6. De complete Inschrijving dient vóór de in de recentste planning genoemde sluitingsdatum en tijd te zijn ingediend. Na de sluitingstermijn kunnen geen Inschrijvingen worden ingediend. Te late ontvangst, ongeacht de oorzaak, is voor rekening en risico van Ondernemers.
7. In het geval van een algemene storing van TenderNed op het moment van of nabij de sluiting van de indieningstermijn, behoudt de Aanbestedende dienst zich het recht voor de sluitingstermijn op te schuiven zolang de kluis met Inschrijvingen nog niet is geopend, ook als de sluitingstermijn al gepasseerd is. Dit is een recht, geen plicht van de Aanbestedende dienst en doet derhalve niets af aan het feit dat te late ontvangst, ongeacht de oorzaak, voor rekening en risico van Ondernemer is.

8. Indien de Inschrijving niet compleet is, kan de Aanbestedende dienst besluiten deze niet in behandeling te nemen.
9. Alle stukken, informatie, toelichtingen en dergelijke dienen te worden overlegd zoals gevraagd in de Aanbestedingsstukken. Indien van toepassing dient daarbij gebruik te worden gemaakt van de formats zoals die bij de aanbesteding beschikbaar zijn gesteld.
10. De Inschrijving wordt ingeleid door een rechtsgeldig ondertekende **aanbiedingsbrief** die bij de Inschrijving is gevoegd. Hierin dient Inschrijver ten minste de naam en (contact)gegevens van de persoon te geven die gedurende de looptijd van de af te sluiten Overeenkomst fungeert als contactpersoon. Ook dient Inschrijver aan te geven in welke vorm hij inschrijft: zelfstandig, als Samenwerkingsverband (combinatie) en of een beroep wordt gedaan op een Derde en voor welke werkzaamheden deze Derde eventueel ingezet.
11. Met het indienen van een Inschrijving stemt Inschrijver volledig en onvoorwaardelijk in met de in de Aanbestedingsstukken gestelde eisen en voorwaarden. Een Inschrijving onder voorwaarde is niet toegestaan en leidt tot uitsluiting. Voor zover de Aanbestedingsstukken met elkaar in tegenspraak zijn geldt ten aanzien van de Overeenkomst de navolgende rangorde:
 - a) Nota's van inlichtingen, waarbij het gestelde in de meest recente Nota van inlichtingen prevaleert;
 - b) Concept Overeenkomst;
 - c) Deze Aanbestedingsleidraad, inclusief Bijlagen;
 - d) Algemene voorwaarden voor onderzoek OBN 2020;
 - e) Algemene inkoopvoorwaarden BIJ12 2018 voor leveringen en diensten;
 - f) De Inschrijving van Inschrijver.

Inschrijvers moeten terdege inhoudelijk kennis nemen van deze bescheiden aangezien deze belangrijke verplichtingen bevatten waaraan niet voorbij mag worden gegaan voordat Inschrijver een Inschrijving indient. Het indienen van een Inschrijving betekent de volledige acceptatie zonder enig voorbehoud van al de voorwaarden als gesteld in de Aanbestedingsstukken door de Inschrijver.

Algemene voorwaarden van de Inschrijver of andere algemene of specifieke voorwaarden, zoals branchevoorwaarden, worden uitdrukkelijk van de hand gewezen.

Suggesties ten aanzien van de contractuele voorwaarden kunnen uitsluitend worden gedaan conform de wijze waarop vragen kunnen worden gesteld binnen de termijn als gesteld in de planning. In de Nota('s) van inlichtingen wordt aangegeven of en op welke wijze met deze suggesties rekening wordt gehouden. Daarna zijn de voorwaarden definitief.

12. Inschrijvers dienen het **Uniform Europees Aanbestedingsdocument** in te vullen, rechtsgeldig te ondertekenen en bij de Inschrijving te voegen.¹
13. De rechtsgeldigheid van de ondertekening door één of meerdere natuurlijke personen namens de als Inschrijver optredende Ondernemer(s) dient te blijken uit het uittreksel van inschrijving van de onderneming in het handelsregister van de

¹ . Ondertekening van het formulier is niet verplicht als de handtekening betrekking heeft op meerdere documenten waarvan de eigen verklaring er 1 is (artikel 2 lid 2 Aanbestedingsbesluit).

Kamer van Koophandel. Daartoe dient Inschrijver bij zijn Inschrijving een uittreksel uit het handelsregister, niet ouder dan zes maanden, te overleggen. Indien Inschrijver deel uitmaakt van een houdstermaatschappij, kan het nodig zijn om ook uittreksels daarvan te overleggen om aan te tonen dat de Inschrijving rechtsgeldig is ondertekend. Indien bestuurders beperkt en/of gezamenlijk bevoegd zijn, dient aangetoond te worden dat de bevoegdheid voldoende was om de Inschrijving rechtsgeldig te kunnen ondertekenen, of bestuurders moeten gezamenlijk tekenen.

14. Onder rechtsgeldige ondertekening wordt voorts verstaan een rechtsgeldige elektronische handtekening of een rechtsgeldige 'natte' handtekening, waarna de betreffende documenten zijn ingescand.
15. Indien de Inschrijving onduidelijkheden bevat, kan de Aanbestedende dienst aan de Inschrijver om verduidelijking verzoeken. Deze toelichting dient Schriftelijk te worden verstrekt en zal onlosmakelijk deel uitmaken van de Inschrijving. De toelichting mag niet leiden tot een wijziging van de Inschrijving.
16. De Aanbestedende dienst behoudt zich het recht voor zonder nadere toestemming alle door de Ondernemer verstrekte gegevens op juistheid te controleren en de opgegeven referenten te benaderen.
17. Inschrijvingen zullen na afloop van deze aanbestedingsprocedure niet worden geretourneerd.

3.4.1 **Inschrijven als Samenwerkingsverband (combinatie)**

Een Samenwerkingsverband van Ondernemers (combinatie) kan deelnemen als één Inschrijver. Voor de Inschrijving als Samenwerkingsverband (combinatie) gelden onderstaande aanvullende bepalingen.

1. Indien Inschrijver gevormd wordt door een Samenwerkingsverband (combinatie), dan dient Inschrijver de vorm en de samenstelling aan te geven in de **aanbiedingsbrief** die onderdeel van de Inschrijving uitmaakt, inclusief een beschrijving van de verdeling van de Opdracht over deze entiteiten.
2. Alle Ondernemers die deelnemen in het Samenwerkingsverband (combinatie) (ook wel combinanten genoemd) dienen individueel een zelfstandig Uniform Europees Aanbestedingsdocument in te vullen en bij de Inschrijving te voegen. **Derhalve geldt een handtekening onder de inschrijving ook als een ondertekening van het UEA.**
3. Alle combinanten dienen in het **Uniform Europees Aanbestedingsdocument** de namen van de overige combinanten op te geven. Tevens dient opgegeven te worden welke Ondernemer de leiding van het Samenwerkingsverband (combinatie) heeft en als verantwoordelijk gemachtigde ('penvoerder') namens het Samenwerkingsverband (combinatie) jegens de Aanbestedende dienst, althans Opdrachtgever, zal optreden. De penvoerder is dus de Ondernemer die door elke combinant adequaat is gemachtigd om namens het Samenwerkingsverband verplichtingen aan te gaan in het kader van deze aanbesteding. Combinanten dienen op te geven voor welke geschiktheidseisen binnen het Samenwerkingsverband (combinatie) een beroep op zijn onderneming wordt gedaan.
4. Door het invullen en rechtsgeldig ondertekenen van het **Uniform Europees Aanbestedingsdocument** verklaart elke combinant dat hij gezamenlijk en

hoofdelijk aansprakelijk is voor de nakoming van de verplichtingen uit hoofde van de Inschrijving en de Overeenkomst. Ondertekening van het formulier is niet verplicht als de handtekening betrekking heeft op meerdere documenten waarvan de eigen verklaring er 1 is (artikel 2 lid 2 Aanbestedingsbesluit).

5. Een Samenwerkingsverband (combinatie) in oprichting of een Samenwerkingsverband (combinatie) dat zich niet organiseert als één rechtspersoon, hoeft als Samenwerkingsverband (combinatie) geen bewijs van inschrijving in een nationaal beroeps- of handelsregister in te dienen. De afzonderlijke combinanten dienen dit in dat geval wel te doen.
6. De uitsluitingsgronden die van toepassing zijn op deze aanbesteding gelden voor het Samenwerkingsverband (combinatie) als geheel én voor de individuele combinanten. Indien een uitsluitingsgrond op één van de combinanten van toepassing is leidt dit tot uitsluiting van het gehele Samenwerkingsverband (combinatie).
7. Bij de toetsing van de Inschrijving zal het Samenwerkingsverband (combinatie) met betrekking tot de geschiktheidseisen die van toepassing zijn op deze aanbesteding als één geheel worden beschouwd, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald.
8. Tijdens de looptijd van de Overeenkomst mag het Samenwerkingsverband (combinatie) alleen zijn samenstelling wijzigen na Schriftelijke toestemming van de Aanbestedende dienst.

3.4.2 **Het doen van een beroep op een Derde**

Inschrijvers kunnen zich om twee redenen beroepen op een Derde:

- I. om aan de geschiktheidseisen te kunnen voldoen, en/of
- II. (uitsluitend) rondom de uitvoering van de Opdracht.

Onder een Derde wordt onder andere verstaan: een onderaannemer, een onderneming uit dezelfde holding als waartoe de Inschrijver behoort en een andere Ondernemer waarmee de Inschrijver een overeenkomst heeft. Indien een beroep op een Derde plaatsvindt gelden, onderstaande aanvullende bepalingen:

1. Indien Inschrijver een beroep doet op Derden, dan dient Inschrijver de Derden in zijn **aanbiedingsbrief** te introduceren en aan te geven om welke reden een beroep op deze Derden wordt gedaan, inclusief een beschrijving van de verdeling van de Opdracht.
2. De Inschrijver die een beroep op een Derde doet om aan de geschiktheidseisen te voldoen dient in zijn **Uniform Europees Aanbestedingsdocument** op te geven op welke Derde hij een beroep doet voor welke geschiktheidseis(en).
3. Derden hoeven bij Inschrijving niet individueel en zelfstandig een **Uniform Europees Aanbestedingsdocument** te voegen.
4. Indien de Inschrijver een beroep doet op een Derde dan dient deze op eerste verzoek van de Aanbestedende dienst binnen vijf dagen een Schriftelijke en rechtsgeldig ondertekende verklaring van deze Derde te overleggen waaruit blijkt dat Inschrijver over de noodzakelijke middelen van deze Derde kan beschikken voor de uitvoering van de Opdracht, en dat tevens geen uitsluitingsgronden op de

Derde van toepassing zijn, onverlet het recht van de Aanbestedende dienst nadere bewijsstukken op te vragen.

5. De uitsluitingsgronden die van toepassing zijn op deze aanbesteding gelden ook voor Derden.
6. Bij de beoordeling van de Inschrijving zullen de Inschrijver en de aldus benoemde Derde met betrekking tot de geschiktheidseisen waarop op benoemde Derde een beroep wordt gedaan, als één geheel worden beschouwd, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald.
7. Voor wat betreft geschiktheidseisen rondom financiële en economische draagkracht hoeft de Derde niet daadwerkelijk te worden ingezet voor de uitvoering van de Opdracht.
8. Wanneer een beroep op een Derde strekt tot het doen van een beroep op de financiële draagkracht van de moedermaatschappij waartoe Inschrijver behoort, teneinde aan de geschiktheidseisen te voldoen, dan moet na de Gunningsbeslissing een concernverklaring, in de zin van artikel 2:403 sub f van het Burgerlijk Wetboek, worden overlegd. Uit die verklaring moet blijken dat de moedermaatschappij onvoorwaardelijk garant staat voor de door de dochtermaatschappij op zich te nemen verplichtingen. Deze verklaring dient door het concern / de moedermaatschappij rechtsgeldig ondertekend te zijn.
9. Indien de Inschrijver voor de eisen met betrekking tot de technische en beroepsbekwaamheid een beroep doet op een Derde, dient deze Derde daadwerkelijk bij de uitvoering van de Opdracht te worden ingezet voor het gedeelte waarop betreffende geschiktheidseis ziet, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald.
10. Bij gunning van de Overeenkomst aan Inschrijver is deze als hoofdaannemer gehouden om het in de Inschrijving omschreven gedeelte van de Opdracht aan de genoemde Derde(n) te gunnen.
11. Inschrijver is volledig en hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van alle verplichtingen uit hoofde van de Inschrijving en de Overeenkomst, inclusief de verplichtingen die in onderaanneming worden gegeven.
12. Een valse verklaring van een Derde met betrekking tot de Inschrijving ontslaat Inschrijver niet van zijn volledige en hoofdelijke aansprakelijkheid.
13. In het geval van beroep op een Derde wordt alle communicatie uitsluitend gericht aan de Inschrijver.
14. Tijdens de looptijd van de Overeenkomst kan alleen een beroep op andere Derden dan tijdens de Inschrijving worden gedaan na Schriftelijke toestemming van de Opdrachtgever.

3.4.3 **Inschrijven met meerdere Ondernemers vanuit een holding**

1. Vanuit een holding mogen meerdere Ondernemers (lees: werkmaatschappijen) een Inschrijving doen, zelfstandig, als deelnemer aan een Samenwerkingsverband (combinatie) of als Derde fungeren waarop door een andere Inschrijver een beroep wordt gedaan, mits alle betrokken entiteiten op verzoek van de Aanbestedende dienst kunnen aantonen dat de Inschrijvingen onafhankelijk tot stand zijn gekomen en de mededinging niet is geschaad. Indien dit naar het

oordeel van de Aanbestedende dienst niet kan worden aangetoond, leidt dit tot uitsluiting van alle betrokken Inschrijvers.

3.4.4 **Opmaak en indeling van de Inschrijving**

Met betrekking tot opmaak en indeling van de Inschrijving gelden de volgende voorschriften:

1. Elk onderdeel van de Inschrijving dient conform de Checklist die onderaan deze leidraad is weergegeven in TenderNed bijgevoegd te worden als separaat bestand. Alle documenten dienen te worden geüpload als pdf-bestand. Het Format Prijzenblad daarentegen dient geüpload te worden in zowel pdf- als .xls(x)-formaat.

3.5 **Openingsprocedure**

De volgende procedure zal worden gevolgd voor het openen van de kluis met Inschrijvingen:

1. De (digitale) kluis met Inschrijvingen wordt na de in de planning genoemde sluitingsdatum geopend door de Aanbestedende dienst.
2. Van de opening wordt een proces-verbaal opgemaakt.
3. Tijdens de opening worden de Inschrijvingen niet inhoudelijk behandeld.
4. Inschrijvers worden niet uitgenodigd om de openingsprocedure bij te wonen. De opening van de Inschrijvingen is slechts een formaliteit.

3.6 **Gunningsbeslissing, Overeenkomst en rechtsbescherming**

Na opening zal de Aanbestedende dienst de Inschrijvingen toetsen en beoordelen. Dit wordt uiteengezet in de volgende hoofdstukken. Uiteindelijk mondt dit uit in een Gunningsbeslissing, waartegen afgewezen en gepasseerde Inschrijvers bezwaar kunnen maken. Hierop zien de volgende voorschriften:

1. De Aanbestedende dienst zal Inschrijvers de Gunningsbeslissing zo spoedig mogelijk, gelijktijdig en Schriftelijk mededelen, inclusief de relevante redenen voor die beslissing.
2. De Aanbestedende dienst deelt bepaalde gegevens betreffende de gunning niet mee indien openbaarmaking van die gegevens de toepassing van de wet in de weg zou staan, met het openbaar belang in strijd zou zijn, de rechtmatige commerciële belangen van ondernemers zou kunnen schaden of afbreuk aan de eerlijke mededinging zou kunnen doen.
3. Getracht wordt de Gunningsbeslissing conform de in de planning genoemde termijn te verstrekken aan Inschrijvers. Indien deze termijn door omstandigheden niet kan worden gehaald, zal de Aanbestedende dienst Inschrijvers hierover informeren.
4. Inschrijvers die een voorziening in rechte willen vragen tegen de Gunningsbeslissing zoals hiervoor bedoeld dienen dit tijdig, voor de afloop van de gestelde bezwaartermijn van twintig dagen, Schriftelijk mede te delen aan de Aanbestedende dienst onder gelijktijdige toezending van een kopie van de dagvaarding en met vermelding van de datum waarop de voorzieningenrechter de zaak zal behandelen.

Indien door een Inschrijver niet binnen deze termijn een kort geding aanhangig is gemaakt, kan deze Inschrijver geen bezwaar meer maken naar aanleiding van de Gunningbeslissing en heeft hij zijn rechten ter zake verwerkt. De gepasseerde Inschrijvers hebben in genoemd geval evenzeer hun rechten verwerkt om een (bodem)procedure in te stellen, bijvoorbeeld tot een vordering tot schadevergoeding. De Aanbestedende dienst is in dat geval dan ook vrij om gevolg te geven aan de geuite beslissing, mits hiertegen geen (overige) belemmeringen bestaan, zoals het niet succesvol geverifieerd zijn van de winnende Inschrijving.

5. De gunning is pas definitief zodra de Aanbestedende dienst de winnende Inschrijver(s) hier Schriftelijk over heeft geïnformeerd.
6. Met de definitieve gunning komt nog geen Overeenkomst tot stand als bedoeld in het Burgerlijk Wetboek. De Overeenkomst komt tot stand ten tijde van de ondertekening door Opdrachtgever en Opdrachtnemer.

Hoofdstuk 4 Toetsing van de Inschrijving

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe wordt getoetst of aan de voorwaarden voor deelname aan de aanbesteding is voldaan. De toetsing van de Inschrijvingen bestaat uit drie stappen, waarbij geldt dat in beginsel slechts aan de volgende stap wordt toegekomen als in de vorige stap niet geconcludeerd is dat de Inschrijving ter zijde moet worden gelegd en de Inschrijver moet worden uitgesloten van deelname.

4.1 Stap 1: Toetsen of is voldaan aan de aanbestedingsvoorschriften

De Inschrijving wordt na opening eerst getoetst aan de in deze Aanbestedingsleidraad neergelegde voorschriften. Indien een Inschrijving hier niet aan voldoet kan de Inschrijver worden uitgesloten van deelname.

4.2 Stap 2: Toetsen of geen uitsluitingsgronden van toepassing zijn

Tijdens de tweede stap wordt getoetst of op de Inschrijver geen uitsluitingsgronden van toepassing zijn. Uitsluitingsgronden zien op omstandigheden die de persoon van Inschrijver betreffen en diens uitsluiting van deelneming aan deze aanbestedingsprocedure rechtvaardigen. Indien één van de uitsluitingsgronden van toepassing is zal Inschrijver worden uitgesloten van deelname, met inachtneming van de Aanbestedingswet 2012.

De Aanbestedende dienst kiest hiervoor omdat zij geen zaken wil doen met een Ondernemer op wie één van deze omstandigheden van toepassing is. De van toepassing zijnde uitsluitingsgronden zijn aangevinkt in het **Uniform Europees Aanbestedingsdocument**.

Voor wat betreft de bewijsvoering is het uitgangspunt dat Inschrijvers bij hun Inschrijving kunnen volstaan met het bijvoegen van het **Uniform Europees Aanbestedingsdocument** en dat de Aanbestedende dienst na de Gunningsbeslissing de bewijsstukken opvraagt bij de winnende Inschrijver(s). In voorkomende gevallen vraagt de Aanbestedende dienst de bewijsstukken ook op bij de tweede in de rangorde. Aan het opvragen van de bewijsstukken kan een Inschrijver geen rechten ontlenen. Dit neemt niet weg dat Aanbestedende dienst hier op elk moment eerder in de procedure aan Inschrijvers om kan verzoeken teneinde vast te stellen of Inschrijvers niet moeten worden uitgesloten, indien dit naar het oordeel van de Aanbestedende dienst noodzakelijk is voor het goede verloop van de procedure.

Een Inschrijver dient op eerste verzoek van de Aanbestedende binnen 10 dagen nadere bewijsstukken te kunnen overleggen om het verklaarde voor wat betreft de uitsluitingsgronden te staven. Indien blijkt dat Inschrijver niet voldoet of de benodigde bewijsstukken niet tijdig kan overleggen, wordt hij alsnog uitgesloten. Indien dit na de Gunningsbeslissing plaatsvindt, komt een nieuwe Gunningsbeslissing tot stand. Als Inschrijver op de hoogte is van feiten en/of omstandigheden die zich hebben voorgedaan in de periode nadat het ten bewijs dienende schriftelijke stuk is afgegeven die eventueel tot het toepassen van de uitsluitingsgrond zouden kunnen leiden, dient hij dit aan de Aanbestedende dienst te melden.

Indien er sprake is van een Samenwerkingsverband (combinatie) dient iedere deelnemer **separaat** bewijsstukken te kunnen overleggen.

Uitsluitingsgrond	#	Nadere bewijsstukken
Geen crimineel verleden	III A	Gedragsverklaring aanbesteden zoals bedoeld in artikel 4.1 van de Aanbestedingswet 2012 ² , niet ouder dan twee jaar.
Geen faillissement	III C	Uittreksel uit het handelsregister, niet ouder dan zes maanden.
Geen gerechtelijke uitspraak beroepsgedragsregel	III C	Gedragsverklaring aanbesteden zoals bedoeld in artikel 4.1 van de Aanbestedingswet 2012, niet ouder dan twee jaar.
Geen ernstige beroepsfout	III C	Indien de Aanbestedende dienst aanwijzingen heeft dat van deze uitsluitingsgrond sprake is zal dit aan de Inschrijver kenbaar worden gemaakt, waarna deze in de gelegenheid wordt gesteld zijn zienswijze hierop te geven.
Betalingen belastingen en premies	III B	Verklaring van de belastingdienst, niet ouder dan zes maanden.
Geen valse verklaringen	III C	Indien de Aanbestedende dienst aanwijzingen heeft dat van deze uitsluitingsgrond sprake is zal dit aan de Inschrijver kenbaar worden gemaakt, waarna deze in de gelegenheid wordt gesteld zijn zienswijze hierop te geven
Geen schending verplichtingen o.b.v. milieu, - sociaal of arbeidsrecht	III C	Gedragsverklaring aanbesteden zoals bedoeld in artikel 4.1 van de Aanbestedingswet 2012, niet ouder dan twee jaar.
Geen vervalsing van de mededinging	III C	Gedragsverklaring aanbesteden zoals bedoeld in artikel 4.1 van de Aanbestedingswet 2012, niet ouder dan twee jaar.

4.3 **Stap 3: Toetsen of aan de geschiktheidseisen is voldaan**

Indien op de Inschrijver geen uitsluitingsgronden van toepassing zijn, wordt zijn geschiktheid beoordeeld aan de hand van een aantal eisen die gesteld worden aan zijn financiële en economische draagkracht, technische en beroepsbekwaamheid en/of beroepsbevoegdheid. De Aanbestedende dienst stelt deze eisen met het doel een Opdrachtnemer te contracteren die over de juridische capaciteiten, financiële capaciteiten en de technische en beroepsbekwaamheid beschikt om de Opdracht uit te kunnen voeren.

Als de Inschrijver niet aan de gestelde geschiktheidseisen voldoet, zal de Inschrijving ter zijde worden gelegd. Voor wat betreft de bewijsvoering rondom het voldoen aan de geschiktheidseisen wordt aangesloten bij het regime dat is beschreven in de vorige paragraaf ten aanzien van de uitsluitingsgronden. Dit betekent dat het uitgangspunt is

² Een gedragsverklaring aanbesteden is een verklaring van de minister van Veiligheid en Justitie dat uit een onderzoek naar de betrokken natuurlijke persoon of rechtspersoon geen bezwaren bestaan in verband met inschrijving op overheidsopdrachten, speciale-sectoropdrachten, concessieovereenkomsten voor openbare werken of prijsvragen. De gedragsverklaring moet aangevraagd worden Centraal Orgaan Verklaring Omtrent Gedrag (COVOG). Zie verder: <http://www.justis.nl/Producten/gedragsverklaring-aanbesteden/>. De beslistermijn is 4 weken voor een natuurlijk persoon en 8 weken voor een rechtspersoon.

dat Inschrijvers bij hun Inschrijving kunnen volstaan met het bijvoegen van **het Uniform Europees Aanbestedingsdocument**, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald. In de volgende subparagrafen worden de nadere bewijsstukken per geschiktheidseis uiteengezet.

4.3.1 **Financiële en economische draagkracht**

De Aanbestedende dienst hecht waarde aan de financiële en economische draagkracht van ondernemingen en stelt daarom de volgende minimumeisen aan de draagkracht van Gegadigden:

4.3.1.1 *Beroepsaansprakelijkheidsverzekering*

U dient adequaat verzekerd te zijn tegen beroepsaansprakelijkheid met een dekking van minimaal € 1.000.000, - per jaar, dan wel bereid te zijn bij Gunning een dergelijke verzekering af te sluiten.

4.3.1.2 *Verificatie en bewijsstukken minimumeisen financiële en economische draagkracht*

Op het moment van inschrijving kunt u volstaan met het ondertekenen van het Uniform Europees Aanbestedingsdocument. Door het ondertekenen van dit document geeft u aan dat u voldoet aan al het gestelde ten aanzien van de Minimumeisen betreffende de financiële en economische draagkracht en dat u in de verificatiefase de eventueel verlangde bewijsstukken kunt overleggen.

4.3.2 **Technische en beroepsbekwaamheid**

Het is voor de Aanbestedende dienst van belang dat de uiteindelijke Opdrachtnemer qua technische en beroepsbekwaamheid geschikt is om de Opdracht uit te voeren. Daarom worden de volgende geschiktheidseisen gesteld:

4.3.2.3 *Kerncompetenties*

De Aanbestedende dienst heeft kerncompetenties geïdentificeerd waarover de Inschrijver naar haar oordeel moet beschikken om de Opdracht succesvol uit te kunnen voeren. Het betreft de volgende kerncompetenties waarover Inschrijver moet beschikken, en waartoe hij één of zoveel referenties als noodzakelijk, met als maximum het aantal gevraagde kerncompetenties, moet overleggen:

1. Kennis en ervaring met onderzoek betreffende de chemische, hydrologische en biologische processen die relevant zijn voor aanrijking van de basenhuishouding door middel van diverse technieken waaronder bevoeiing in verschillende bodems en relevante habitattypen als trilvenen (H4170A) veenmosrietlanden (H7140B) en dotterbloemhooilanden;
2. Kennis en ervaring met onderzoek betreffende de abiotische randvoorwaarden voor relevante habitattypen als trilvenen (H4170A), veenmosrietlanden (H7140B) en dotterbloemhooilanden;
3. Kennis en ervaring met het analyseren van en schrijven van teksten over, multidisciplinaire problemen.

Behalve het invullen van **het Uniform Europees Aanbestedingsdocument** dient Inschrijver één referentie per kerncompetentie te overleggen waaruit blijkt dat de gevraagde werkzaamheden tot tevredenheid van de referentie-organisatie zijn uitgevoerd. Het overleggen van meer referenties dan noodzakelijk om aan te tonen dat aan het geeiste is voldaan voegt niets toe.

Voor het overleggen van de referentie-opdracht(en) dient Inschrijver gebruik te maken van het beschikbaar gestelde BIJLAGE FORMAT KERNCOMPETENTIES. NB. Indien

Inschrijver een referentie-opdracht gebruikt om aan te tonen dat hij meerdere kerncompetenties voldoet, dan dient hij dit helder aan te geven in de beschrijving en de referentieopdracht in relatie tot alle gevraagde competenties afzonderlijk te overleggen.

Voor de te overleggen referentie-opdrachten gelden, naast de inhoudelijke aspecten die terug moeten keren, de volgende minimumvereisten. Als niet aan deze vereisten is voldaan, wordt de referentie als ongeldig beschouwd:

1. De gevraagde kerncompetenties zijn tot tevredenheid van de referentie-organisatie verricht in de periode van 36 maanden voorafgaand aan de sluitingsdatum voor het indienen van een Inschrijving. De referentie-opdracht hoeft nog niet volledig te zijn afgerond, maar de onderdelen waar de kerncompetenties betrekking op hebben moeten wel zijn uitgevoerd en geëvalueerd.
2. Ter controle dienen bij de referentie-opdrachten de actuele contactgegevens van de contactpersonen volledig en correct te worden opgegeven. Deze controle kan zonder verdere toestemming en raadpleging van Inschrijver worden uitgevoerd. Inschrijver dient de contactpersonen van de referentieorganisatie te verwittigen van het feit dat hij of zij in dit kader kan worden benaderd;
3. Indien de verklaring van de referentieorganisatie niet overeenstemt met de verklaring van Inschrijver of de referentieorganisatie geen medewerking aan de controle wenst te verlenen en dus niet kan worden geverifieerd of aan het vereiste is voldoen, kan de referentie als ongeldig beschouwd worden met uitsluiting tot gevolg.
4. Referenties worden alleen als geldig beschouwd indien de betreffende referentie-opdracht is uitgevoerd door Inschrijver. In het geval van een Samenwerkingsverband (combinatie) is dit een der combinanten waarmee wordt ingeschreven op deze aanbesteding. In het geval Inschrijver een beroep doet op een Derde, is dit de Inschrijver of de betreffende Derde.

De Aanbestedende dienst behoudt zich het recht voor nadere bewijsstukken te laten overleggen waaruit blijkt dat de verklaringen naar waarheid zijn ingevuld. Zij is daartoe niet verplicht.

4.3.3 **Beroepsbevoegdheid**

Inschrijver, waaronder begrepen alle eventuele deelnemers aan het Samenwerkingsverband (combinatie) en tevens de Derde(n) waarop een beroep wordt gedaan dienen te zijn ingeschreven in het nationale handelsregister.

Indien Inschrijver hier niet aan voldoet wordt hij uitgesloten van de aanbestedingsprocedure. Dat Inschrijver voldoet aan deze eisen rondom Beroepsbevoegdheid dient bij Inschrijving verklaard te worden bij het **Uniform Europees Aanbestedingsdocument**. Daarnaast dient bij de Inschrijving een uittreksel van de inschrijving in handelsregister dat op het tijdstip van het indienen van de Inschrijving niet ouder is dan zes maanden bijgevoegd te worden.

Hoofdstuk 5 BPKV: beoordeling van de Inschrijvingen

Indien een Inschrijving niet op eerdere gronden is uitgesloten, wordt overgegaan tot de inhoudelijke beoordeling van het aanbod van Inschrijver, bovenop de minimumeisen.

5.1 Gunningscriterium

Er wordt gegund op basis van het criterium '**beste prijs-kwaliteitverhouding**', waarbij de Inschrijver(s) met de Inschrijving(en) die naar het oordeel van de Aanbestedende dienst de **beste prijs-kwaliteitverhouding** ken(t)(nen) de Opdracht gegund krijg(t)(en).

In totaal zijn er **1000 punten** te behalen, verdeeld over de subgunningscriteria Kwaliteit en Prijs. Deze subgunningscriteria bestaan op hun beurt weer uit één of meerdere onderdelen. In onderstaand overzicht is per onderdeel weergegeven hoeveel punten maximaal kunnen worden toegekend.

Subgunnings criterium	Onderdeel	Rapport punten	Maximumaantal per subonderdeel	Maximum aantal punten
Kwaliteit: Plan van Aanpak	<u>A. Onderzoeksstrategie</u>			400
	<i>A1. Visie op het onderwerp</i>	10	100	
	<i>A2. Beantwoording en uitwerking kennisvragen</i>	10	100	
	<i>A3. Voorstel onderzoek</i>	20	200	
	<u>B. Uitvoeringsplan</u>			300
	<i>B1. Resultaten en vormen van presentatie</i>	10	100	
	<i>B2. Planning</i>	10	100	
	<i>B3. Kwaliteitsborging</i>	10	100	
	<u>C. Team</u>			200
	<i>C1. In te zetten medewerkers</i>	20	200	
Prijs	D. Inschrijfsom		100	100
Totaal				1000

Tabel: Beoordelingskader

5.2 Beoordelingsprocedure

Voor de kwalitatieve beoordeling van de Inschrijvingen wordt een beoordelingscommissie samengesteld.

In eerste instantie zullen de leden van de beoordelingscommissie de Inschrijvingen individueel beoordelen op het subgunningscriterium Kwaliteit. De beoordelingscommissie beoordeelt de kwaliteit zonder kennis te hebben genomen van de prijzen. Vervolgens worden de definitieve scores plenair, met alle leden van de beoordelingscommissie gezamenlijk, op basis van consensus vastgesteld. Er wordt dus geen gemiddelde score berekend.

De cijfers die de individuele beoordelaars kunnen toekennen aan de sub-subgunningscriterium Kwaliteit en de definitieve cijfers die, op basis van consensus, plenair worden vastgesteld zijn in onderstaand overzicht, met de betekenis van het cijfer, opgenomen:

Waardering	Cijfer
De wijze van invulling is uitstekend, zeer degelijk, inhoudelijk zeer relevant en biedt maximale meerwaarde. Er is sprake van zeer positief onderscheidend vermogen ten opzichte van overige inschrijvers in meerdere opzichten. De invulling overtreft de verwachtingen van de Aanbestedende dienst.	10
De wijze van invulling is goed, degelijk, inhoudelijk behoorlijk relevant en biedt meerwaarde voor de Aanbestedende dienst. Er is sprake van positief onderscheidend vermogen ten opzichte van overige inschrijvers in één opzicht of in enkele opzichten. De invulling voldoet ruim aan de verwachtingen van de Aanbestedende dienst en overtreft deze soms.	8
De wijze van invulling is voldoende degelijk en inhoudelijk (enigszins) relevant, maar biedt geen of weinig meerwaarde. De invulling voldoet aan het in het aanbestedingsdocument gestelde met betrekking tot dit gunningscriterium.	6
Een of meerder significante onderdelen ontbreken. De wijze van invulling is onvoldoende degelijk. De invulling voldoet onvoldoende aan het in het aanbestedingsdocument gestelde met betrekking tot dit gunningscriterium.	4
Meerdere significante onderdelen ontbreken. De wijze van invulling is niet degelijk. De invulling voldoet niet of nauwelijks aan het in het aanbestedingsdocument gestelde met betrekking tot dit gunningscriterium.	2
Niets ingevuld	0

De definitieve scores (maximaal 2 decimaal) die, op basis van de in consensus, plenair vastgestelde cijfers gehaald kunnen worden komen als volgt tot stand: behaald consensuscijfer maal weegfactor.

Voorbeeld:

Inschrijver A behaalt op onderdeel A1 het consensuscijfer 8, onderdeel A2 het consensuscijfer 6, en op onderdeel A3 het consensuscijfer 10.

Inschrijver A behaalt op onderdeel B1 het consensuscijfer 6, onderdeel B2 het consensuscijfer 8, en op onderdeel B3 het consensuscijfer 10.

Inschrijver A behaalt op onderdeel C1 het consensuscijfer 8

Dan betekent dit een score van:

$(8 * 10) + (6 * 10) + (10 * 20) = 80 + 60 + 200 = 340$ punten voor onderdeel A.

$(6 * 10) + (8 * 10) + (10 * 10) = 60 + 80 + 100 = 240$ punten voor onderdeel B

$(8 * 20) = 160$ punten voor onderdeel C

Voor subgunningscriterium Kwaliteit betekent dit een totaalscore van 740 punten

N.B. Voor iedere Inschrijving geldt met betrekking tot het geheel van het subgunningscriterium Kwaliteit dat een gewogen score van minimaal 540 punten vereist is, oftewel minimaal 60% van de maximum te behalen score op de kwaliteitsonderdelen A, B en C tezamen. Als een Inschrijving in de beoordeling met een lagere gewogen score wordt gewaardeerd, wordt de Inschrijving terzijde gelegd en uitgesloten van verdere deelname aan de procedure.

Na vaststelling van de punten van het gehele subgunningscriterium Kwaliteit worden hierbij de punten opgeteld die toegekend worden aan het subgunningscriterium Prijs en komt een totale score per Inschrijver tot stand. De Inschrijving met het hoogste puntenaantal heeft de **beste prijs-kwaliteitverhouding**.

Indien meerdere Inschrijvingen met een gelijk puntenaantal gerangschikt worden en het op basis hiervan voor de Aanbestedende dienst onmogelijk is een Gunningsbeslissing te

nemen, geeft het aantal punten op het subgunningscriterium Kwaliteit de doorslag. Indien ook dit geen doorslag geeft, zal de score op het in **de tabel beoordelingskader** (zie 5.2) hoger genoemde onderdeel de doorslag geven en zo verder. Indien ook dat geen uitsluitel geeft zal er worden geloot.

5.3 Subgunningscriterium Kwaliteit

Hieronder worden de verschillende onderdelen binnen het subgunningscriterium Kwaliteit beschreven: hetgeen gewenst wordt door de Aanbestedende dienst, op welke wijze Inschrijver hier invulling aan kan geven en hoe dit door de beoordelingscommissie beoordeeld zal worden. De inschrijver werkt onderstaande (sub)onderdelen uit in een Plan van Aanpak.

5.3.1 Onderdeel A. Kwaliteit onderzoeksstrategie

Onderdeel A bestaat uit drie onderliggende subcriteria waarbij er maximaal 400 punten gescoord kan worden:

A1. Visie op het onderwerp (max. te behalen punten 100)

Omschrijf duidelijk en concreet uw visie op het onderwerp op basis van kennis van het beleidsterrein en inzicht in context en omgeving. Hier wordt met name gezocht naar de meerwaarde van uw visie ten opzichte van de visie in de uitvraag.

Hoe meer u zich positief onderscheidt van de overige inschrijvers, hoe hoger u scoort.

A2. Beantwoording en uitwerking kennisvragen (max. te behalen punten 100)

De inschrijver werkt de kennisvragen uit in het Plan van Aanpak waarbij voor de beantwoording van elke kennisvraag een specifieke aanpak wordt voorgesteld (veldwerk, laboratorium, modellen, literatuuronderzoek e.d.). Tevens dient onderbouwd te worden waarom voor deze specifieke aanpak is gekozen.

Hoe meer u zich positief onderscheidt van de overige inschrijvers, hoe hoger u scoort.

A3. Voorstel onderzoek (max. te behalen punten 200)

Omschrijf duidelijk en concreet hoe u het onderzoek vorm gaat geven. Benoem daarbij in ieder geval de volgende punten:

- *op welke locaties u het onderzoek gaat uitvoeren.*
Deze locaties maken het mogelijk om het onderzoek uit te voeren/de vraagstelling te beantwoorden (bijv. min./max aantal, voldoende omvang, spreiding, geschiktheid, parameters e.d.);
- *welke methoden/experimenten u gaat toepassen*
De aard van de experimenten (locaties, ingreep of behandeling, te meten parameters) en de uitvoerbaarheid van de technieken/methoden
- *de mate van innovatie*
- *het slim inzetten van middelen en het meekoppelen van de beschikbare onderzoeksgelden met andere bronnen*

Relevant hierbij is dat de voorstellen een bijdrage leveren aan de beantwoording van de kennisvragen. Hoe meer u zich positief onderscheidt van de overige inschrijvers, hoe hoger u scoort.

Hoe meer u zich positief onderscheidt van de overige inschrijvers, hoe hoger u scoort.

5.3.2 **Onderdeel B. Kwaliteit uitvoeringsplan**

Onderdeel B bestaat uit vier onderliggende subcriteria waarbij er bij elke criteria maximaal 100 punten gescoord kan worden:

B1. Resultaten en vormen van presentatie (max. te behalen punten 100)

Omschrijf duidelijk en concreet in hoeverre de resultaten van het onderzoek bruikbaar zijn voor de doelgroepen beleid en beheer. Beschrijf ook voor elk eindproduct voor welke doelgroep het product relevant is en welke doelstelling ermee bereikt zal worden. Geef ook een beknopte omschrijving van de vorm en inhoud van elk product. De toepasbaarheid van de resultaten en de wijze van presentatie worden even zwaar gewogen. Creatieve ideeën voor de verspreiding van kennis worden op prijs gesteld. Hoe meer u zich positief onderscheidt van de overige inschrijvers, hoe hoger u scoort.

De eindproducten zijn:

- Een eindrapport met onder andere een synthese van bestaande bevoeiingsexperimenten conform het aangeleverde format met concrete aanbevelingen voor bevoeiing als herstelmaatregel voor basenrijke venen als trilvenen (H7140A), veenmosrietlanden (H7140B) en dotterbloemhooilanden;
- Een gemotiveerde leidraad en beslisboom door middel van welke techniek (bevoeien, bekalken, plaggen, greppels etc) bufferende stoffen optimaal worden ingebracht in verzurende verlandingsvegetaties;
- Een concepttekst voor de herstelstrategie bevoeiing met oppervlaktewater in basenrijke venen;
- Een artikel voor een Nederlandstalig vaktijdschrift zoals De Levende Natuur, Vakblad, H₂O, Landschap;
- Publicatie/foto's ten bate van de OBN-website www.natuurkennis.nl;
- Leveren van expertise voor een veldwerkplaats voor beheerders en/of beleidsmakers.

Hoe meer u zich positief onderscheidt van de overige inschrijvers, hoe hoger u scoort.

B2. Planning (max. te behalen punten 100)

Omschrijf duidelijk en concreet welke planning u hanteert. Benoem daarbij in ieder geval de volgende onderdelen:

- Hoe is de wisselwerking met het kwaliteit van het onderzoek?
- Is er een realistische en functionele onderzoeksplanning opgesteld om het onderzoek binnen de beschikbare tijd af te ronden?
- De planning dient gerelateerd te zijn aan de fasen, producten, activiteiten en aantal uur uit de eerste 4 kolommen van het Prijsblad.
- Is de urenverdeling over de verschillende projectfasen, medewerkers en/of producten evenwichtig?

Hoe meer u zich positief onderscheidt van de overige inschrijvers, hoe hoger u scoort.

B3. Kwaliteitsborging (max. te behalen punten 100)

Omschrijf duidelijk en concreet hoe u de kwaliteit tijdens de voortgang van het onderzoek gaat borgen. Benoem daarbij in ieder geval de volgende onderdelen:

- Hoe betreft u hierbij de in te zetten medewerkers en organisaties? Welke hulpmiddelen wilt u hiervoor inzetten?
- Wat zijn de belangrijkste risico's van het onderzoek en welke maatregelen gaat u hierop nemen? Bijlage 4 risicomatrix dient u te verwerken in uw Plan van Aanpak of ingevuld als bijlage toe te voegen.
- De onafhankelijkheid van de kwaliteitsborging.

Hoe meer u zich positief onderscheidt van de overige inschrijvers, hoe hoger u scoort.

Het aantal punten dat maximaal aan de Inschrijving kan worden toegekend voor dit onderdeel is weergegeven in de tabel hierboven onder 5.1.

5.3.3 **Onderdeel C. Kwaliteit team**

Onderdeel C bestaat uit één onderliggende subcriteria.

C1. In te zetten medewerkers (max. te behalen punten 200)

Geef aan welke personen dit onderzoek gaan uitvoeren. Benoem daarbij in ieder geval de volgende onderdelen:

- samenstelling van het team (functies, relevante werkervaring en deskundigheid);
- de ervaring van de projectleider met bewaking van planning, financiën en communicatie op het gebied van onderzoeken;
- rolverdeling binnen het team;
- omgang met ziekte/uitval;
- beschikking over relevante netwerk met beleidsorganisaties, onderzoeksinstituten en beheerders;
- relevante ervaring met vergelijkbare opdrachten (vergelijkbare ecosystemen, habitats en soorten; vergelijkbaar toegepast onderzoek, methoden, technieken en eerder uitgevoerde projecten).

Voor dit onderdeel dient u ook de cv's van de in te zetten medewerkers bij te voegen. Hoe meer u zich positief onderscheidt van de overige inschrijvers, hoe hoger u scoort.

Het aantal punten dat maximaal aan de Inschrijving kan worden toegekend voor dit onderdeel is weergegeven in de tabel hierboven onder 5.1.

5.4 **Subgunningscriterium Prijs**

Inschrijvers dienen het bijgevoegde **Format Prijzenblad** volledig in te vullen en in TenderNed te uploaden als .xls(x)- en .pdf-bestand. Het niet volledig invullen of wijzigen van het **Format Prijzenblad** leidt tot uitsluiting van de Inschrijving. Het is enkel toegestaan positieve bedragen in te vullen. De prijsopgave dient in euro's (€) (op 2 decimalen) en exclusief btw te geschieden. Het btw-bedrag dient u apart erbij te vermelden.

Uw prijsopgave moet aansluiten op de onderdelen 2, 3 en 4 van het plan van aanpak, per fase, per activiteit en/of product en per functionaris duidelijk inzicht geven waar de kosten in gaan zitten. De bedragen worden uitgesplitst naar:

- Eigen loonkosten (per functie het aantal uren en het tarief);
- Functieniveau van de medewerker die de taak uitvoert;
- Organisatie die de taak uitvoert;
- Overige bureaunkosten;
- (Loon)kosten derden, opgesplitst naar voorbereiding/ontwikkeling, uitvoering en evaluatie/rapportage;
- Materiaal- en analysekosten;
- Reis- en verblijfkosten. Deze mogen gedeclareerd worden overeenkomstig binnen de rijksoverheid geldende tarieven (voor de tarieven zie art. 5 van de 'reisregeling binnenland' en art. 13 van het 'reisbesluit binnenland' op www.overheid.nl).
- Overige kosten (indien niet in de loonkosten begrepen, kunnen hier de overheadkosten zoals huisvesting en 'niet productief' personeel opgevoerd worden).

De kosten gemaakt voor het opstellen van de offerte kunnen niet opgenomen worden in de begroting van de opdracht.

De kosten van de door Opdrachtnemer ten behoeve van het onderzoek aangeschafte apparatuur en andere duurzame goederen worden niet gedragen door de Aanbestedende dienst; het eigendom van deze zaken berust bij de Opdrachtnemer. Deze kosten kunnen derhalve ook niet opgenomen worden in de begroting van de opdracht.

Tenzij uitdrukkelijk anders bepaald in de Aanbestedingsstukken zijn prijzen all-in en exclusief btw. Indexering van aangeboden prijzen is **niet** mogelijk conform het bepaalde in de Overeenkomst.

Plafondbedrag

Het budgetplafond voor deze opdracht is € 165.289,25 excl. btw (€ 200.000 incl. btw). Hogere inschrijvingen zijn **ongeldig** en worden uitgesloten van de opdracht.

Puntentoekenning

De punten op het subgunningscriterium Prijs worden als volgt toegekend:

Laagste inschrijfsom ----- x 100 (afgerond op 2 decimalen) Ingediende inschrijfsom
--

CHECKLIST

Hieronder treft u een checklist aan van alle documenten die u als Inschrijver in onderstaande volgorde dient te overleggen, welke formats u daarbij dient te hanteren en op welke wijze u uw Inschrijving dient samen te stellen.

Checklist - documenten die de Inschrijver dient te overleggen	
Document	Actie
Aanbiedingsbrief: - Naam en contactgegevens contactpersoon Inschrijver. - Inzet / gebruik van Derde en toelichting werkverdeling (indien van toepassing). - Samenwerkingsverband (combinatie) en toelichting werkverdeling (indien van toepassing).	Rechtsgeldig ondertekenen en bijvoegen (bij Samenwerkingsverband door penvoerder namens het Samenwerkingsverband (combinatie)) Rechtsgeldig ondertekent houdt in getekend door een persoon die als gevolmachtigde genoemd staat bij de Kamer van Koophandel of een persoon die door een zodanig gevolmachtigde persoon schriftelijk is gevolmachtigd om deze offerte namens Inschrijver te ondertekenen. Deze volmacht dient bij de inschrijving te worden toegevoegd.
Eigen Verklaring	Bijlage het Uniform Europees Aanbestedingsdocument invullen, eventueel rechtsgeldig ondertekenen en bijvoegen.³ <u>Let op:</u> door iedere deelnemer aan het Samenwerkingsverband (combinatie) dient separaat het Uniform Europees Aanbestedingsdocument te worden ingediend.
Uittreksel inschrijving nationale handelsregister (Kamer van Koophandel)	Bijvoegen, <u>niet ouder dan 6 maanden.</u> <u>Let op:</u> door iedere deelnemer aan het Samenwerkingsverband (combinatie) dient dit separaat te worden ingediend.
Format Kerncompetenties	Bijlage Format Kerncompetenties invullen en bijvoegen.
Gunningscriteria	Actie

³ . Ondertekening van het formulier is niet verplicht als de handtekening betrekking heeft op meerdere documenten waarvan de eigen verklaring er 1 is (artikel 2 lid 2 Aanbestedingsbesluit).

Kwaliteit: Plan van Aanpak	A. uitwerking onderzoeksstrategie B. uitwerking uitvoeringsplan incl. invullen risicomatrix C. uitwerking team incl. toevoeging cv's Uitwerken in één Plan van Aanpak in pdf. format
Prijs	Volledig ingevuld en rechtsgeldig ondertekend format prijzenblad (in .xls en .pdf format)